

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Mevlüt GÖNEN

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR YÜKSEKOKULU
ÖĞRENCİLERİNİN İLETİŞİM BECERİ DÜZEYLERİ ile ATILGANLIK
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2015

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Mevlüt GÖNEN

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR YÜKSEKOKULU
ÖĞRENCİLERİNİN İLETİŞİM BECERİ DÜZEYLERİ ile ATILGANLIK
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Danışman

Doç. Dr. Hasan ŞAHAN

Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2015

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Mevlüt GÖNEN'in bu çalışması, jürimiz tarafından Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Baki YILMAZ (İmza)

Üye (Danışmanı) : Doç. Dr. Hasan ŞAHAN (İmza)

Üye : Yrd. Doç. Dr. Evren Tercan KAAS (İmza)

Tez Başlığı: Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin
İletişim Beceri Düzeyleri ile Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 12/05/2015

Mezuniyet Tarihi : 15/05/2015

Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT
Müdür

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR LİSTESİ	iii
ŞEKİL LİSTESİ	v
ÇİZELGELER LİSTESİ	vi
KISALTMALAR LİSTESİ	vii
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İLETİŞİM ve ATILGANLIK KAVRAMLARI ile İLGİLİ GENEL BİLGİLER

1.1 İletişim Kavramı ve Tanımlar	4
1.2 İletişimin Amacı ve Önemi	5
1.3 İletişim Süreci	7
1.3.1 İletişim Sürecinin Unsurları.....	7
1.3.2 Kaynak (Gönderici)	8
1.3.3 Mesaj	8
1.3.4 Kanal (İletişim Aracı).....	8
1.3.5 Alıcı (Hedef).....	8
1.3.6 Geri İletim (FeedBack).....	9
1.4 İletişim Engelleri.....	9
1.5 İletişim Türleri	11
1.5.1 Kişi-İçerik İletişim.....	11
1.5.2 Kişilerarası İletişim	12
1.5.3 Örgüt-İçerik İletişim	12
1.5.4 Kitle İletişimi.....	12
1.6 İletişim Yöntem ve Araçları.....	13
1.6.1 Sözlü İletişim.....	13
1.6.2 Sözsüz İletişim.....	14
1.6.3 Yazılı İletişim	14
1.7 İletişim Becerisi	15
1.8 İletişim Becerisi ve Spor	17
1.9 Atılganlık (Assertiveness).....	17
1.10 Temel Davranış Biçimleri.....	19
1.10.1 Çekingen Davranış (Nonassertiveness).....	19

1.10.2	Saldırgan Davranış (Aggressiveness).....	19
1.10.3	Atılğan Davranış (Assertiveness).....	20
1.11	Atılğan Davranışın Özellikleri.....	22
1.12	Atılğanlık Biçimleri.....	23
1.12.1	Temel Atılğanlık.....	24
1.12.2	Empatik Atılğanlık.....	24
1.12.3	Daha Önceki Atılğan Davranışları Basamak Olarak Kullanma.....	24
1.12.4	Ben-Dili'ni Kullanarak Atılğan Davranma.....	24
1.13	Atılğan Davranış Tarzının Öğeleri.....	25
1.14	Atılğanlık ve Kültürel Farklılıklar.....	26
1.15	Atılğanlık ve Spor.....	27

İKİNCİ BÖLÜM

MATERYAL ve METOT

2.1	Araştırmanın Modeli.....	29
2.2	Araştırmanın Evreni.....	29
2.3	Araştırmada Kullanılan Gereçler.....	29
2.3.1	Rathus Atılğanlık Envanteri (Rathus Assertiveness Schedule).....	29
2.3.2	İletişim Becerileri Ölçeği.....	30
2.4	Verilerin Toplanma Yöntemi ve Süresi.....	31
2.5	Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi.....	31
2.6	Araştırmanın Etik Açıklamaları.....	31
2.7	Bulgular.....	31
2.8	Tartışma.....	46
SONUÇ.....		54
KAYNAKÇA.....		56
EK 1- Rathus Atılğanlık Envanteri.....		61
EK 2- İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği.....		63
EK 3- Kişisel Bilgi Formu.....		64

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bölüm Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı	31
Tablo 2.2 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sınıf Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı	32
Tablo 2.3 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı	32
Tablo 2.4 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaş Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı	32
Tablo 2.5 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Medeni Durum Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı.....	33
Tablo 2.6 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Anne Eğitim Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı.....	33
Tablo 2.7 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Baba Eğitim Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı.....	33
Tablo 2.8 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Gelir Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı	34
Tablo 2.9 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İkamet Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı	34
Tablo 2.10 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Spor Yapma Sıklığı Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı.....	34
Tablo 2.11 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Spor Türü Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı.....	35
Tablo 2.12 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Spor Yapma Amacı Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı.....	35
Tablo 2.13 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Spor Branşını Seçme Nedeni Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı.....	36
Tablo 2.14 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İlgi Alanı Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı.....	36
Tablo 2.15 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bireysel ya da Takım Sporu Yapma Durumu Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı.....	37
Tablo 2.16 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Cinsiyet Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları.....	37

Tablo 2.17 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Sınıf Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları	37
Tablo 2.18 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Bölüm Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları	38
Tablo 2.19 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Medeni Durum Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları.....	38
Tablo 2.20 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Anne Eğitim Düzeyi Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları	39
Tablo 2.21 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Baba Eğitim Düzeyi Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları	40
Tablo 2.22 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin İkamet Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları.....	40
Tablo 2.23 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Spor Yapma Sıklığı Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları ..	41
Tablo 2.24 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Spor Türü Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları	42
Tablo 2.25 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Spor Yapma Amacı Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları ..	43
Tablo 2.26 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Spor Yapma Nedeni Durum Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları ...	43
Tablo 2.27 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin İlgi Alanı Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları.....	44
Tablo 2.28 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Bireysel ya da Takım Sporü ile İlgilenme Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları	45
Tablo 2.29 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Yaş Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları.....	45
Tablo 2.30 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Gelir Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları.....	46

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.1 İletişim Süreci	7
---------------------------------	---

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1.1 Kaliteli İletişimi Engelleyen Engelleri Giderme Yolları.....	11
Çizelge 1.2 Kişiler Arası İletişim Sürecinde Davranış Biçimleri.....	21

KISALTMALAR LİSTESİ

Ort	:	Ortalama
Doç. Dr.	:	Doçent Doktor
Besyo	:	Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

ÖZET

Bu çalışma; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin, iletişim beceri düzeyleri ile atılganlık düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmaya 2013-2014 eğitim öğretim döneminde Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunun, beden eğitimi ve spor öğretmenliği, spor yöneticiliği, antrenörlük eğitimi ve rekreasyon bölümlerinin değişik sınıflarında öğrenim gören 229 kadın ve 191 erkek olmak üzere toplam 420 öğrenci katılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır.

Verilerin toplanması amacı ile araştırmada, kişilerarası ilişkilerde atılganlığın ölçülmesi amacıyla Spencer Rathus tarafından (1973) geliştirilip, Nilüfer Voltan Acar tarafından Türkçeye çevrilerek, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan, Rathus Atılganlık Envanteri ve öğretmen adaylarının algılanan iletişim becerilerini değerlendirmek için, Korkut (1996) tarafından geliştirilen, daha sonra üniversite öğrencilerine uyarlanan İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ) kullanılmıştır.

Araştırmanın verileri Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu dersliklerinde olasılıksız örnekleme yöntemiyle seçilerek, araştırmaya gönüllü olarak katılan öğrenciler ile yüz yüze görüşülüp, kâğıt kalem tekniği kullanılarak toplanmıştır.

Elde edilen verilerin değerlendirilmesi bilgisayar ortamında Statistical Package for Social Science for Windows (SPSS) 21 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Analiz ve değerlendirmelerde, sosyo-demografik ve mesleki özellikleri tespit etmeye yönelik olarak sayı ve yüzde analizlerinden, istatistiksel farklılık çıkarımlarına erişebilmek için T-test ve Anova testlerinden yararlanılmıştır.

Sonuç olarak, elde edilen bulgular doğrultusunda beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin atılganlık düzeylerine ilişkin olarak cinsiyet, yaş, anne-babanın eğitim düzeyi, ikamet edinilen yer, spor yapma sıklığı, spor türü, gelir düzeyi ve ilgi alanı değişkenleri açısından istatistiksel bakımdan anlamlı düzeyde farklılaşma saptanmıştır. İletişim becerisi düzeyi açısından incelendiğinde ise, yaş, anne-baba eğitim düzeyi, ikamet edilen yer, spor türü, takım ya da bireysel spor yapma durumu, gelir durumu ve ilgi alanı değişkenleri açısından istatistiksel anlamda anlamlı düzeyde farklılaşma saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Atılganlık, iletişim becerisi, beden eğitimi ve spor, öğrenci.

SUMMARY

**EXAMINATION OF THE COMMUNICATION SKILLS AND ASSERTIVENESS
LEVELS OF STUDENTS ENROLLED AT AKDENİZ UNIVERSITY PHYSICAL
EDUCATION DEPARTMENT AND HIGHER SCHOOL OF SPORTS**

This study has been carried out in order to observe the Communication Skills and Assertiveness Levels of the Students who are enrolled at the Akdeniz University - Physical Education Department and Higher School of Sports.

The quota sample of the research was comprised of students enrolled in the Physical Education Department and Higher Schools of Sports in Akdeniz University – Higher School of Physical Education and Sports. The sample was driven from the students who are enrolled to the Physical Education Branch and Higher School of Sports which reports to the Akdeniz University during the academic year of 2013-2014. A total of 420 students, 229 female and 191 male students, enrolled in different classes at the Teacher School of Physical Education and Sports, Sport Administrator, Sportive Coach Training and Recreation Departments, participated in the research. The survey method was used during the research.

Rathus Assertiveness Inventory (1973), developed by Spencer Rathus and translated into the Turkish language by Nilüfer Voltan Acar, was used to collect data on which validity and reliability studies were performed. The Communication Skills Evaluation Scale (CSES), developed by Korkut (1996) in order to evaluate the perceived assertiveness skills of the teacher candidates was adopted and applied to the university students.

The data of the research was chosen from the classrooms of the Akdeniz University – Higher School of Physical Education and Sports. The Improbable Sampling method and face-to-face interviews with the subject students, who voluntarily participated in the research, were used and data was collected by using the pencil and paper technique.

The evaluation of the data collected was performed by using the software package, Statistical Package for Social Science for Windows (SPSS) 21. The *socio-demographic, T-tests and Anova Tests* were applied in order to extract statistical differences from the number and percentile analysis to observe the professional properties used in the analysis and evaluations.

Consequently, parallel to the findings obtained, regarding the assertiveness levels of the Physical Education and Sports Higher School Students, statistically significant correlations were also observed between the assertiveness levels of the students and their

inherent variables including gender, age, parent's education levels, place of residence, frequency of doing sports, type of sport, income level and their field of interest. When they were investigated for their communication skills, statistically significant correlations were observed between age, parent's education levels, place of residence, type of sport, team or individual sportive activity condition, income level and field of interest variables.

Keywords: Assertiveness, communication skills, physical education and sports, student.

GİRİŞ

İletişim kısaca, "bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci" olarak tanımlanabilir (Dökmen, 2002). İnsanoğlu, kendisini ve çevresini daha iyi tanıyabilmek, çevresiyle uyumlu ilişkiler gerçekleştirebilmek, öğrendiklerini çevresindeki diğer insanlara ve kendisinden sonra gelen kuşaklara aktarabilmek için var olduğu andan itibaren sürekli bir iletişim süreci içerisinde olmuştur (Demiray, 2007). Bu iletişim sürecinde çeşitli iletişim araçlarını kullanmıştır. Örneğin ilk insanlar, mağara duvarlarına çeşitli şekiller, semboller ve resimler yaparak; ateşi, dumanı ve hatta bazı hayvanları kullanarak kendi aralarında bir tür iletişim kurma yöntemi geliştirmiştir. Böylece duygu, düşünce, hayal ve sorunlarını birbirlerine iletişim yoluyla aktarmışlardır. İnsanlığın ve teknolojinin gelişimi ile birlikte insanlar arası iletişim ve iletişim araçları da çok çeşitlilik göstermeye başlamıştır.

Toplumsal bir varlık olan insanın sağlıklı bir sosyal yaşam sürebilmesi için iletişim olmazsa olmaz derecede öneme sahiptir. Günümüz toplumlarında etkili iletişim becerilerine sahip olmak aranan bir özellik haline gelmektedir.

Etkili iletişim, bir iletişim sürecinde karşımızdakine iletmek istediğimiz mesajı amaçladığımız şekilde iletmek ve beklediğimiz tepkiyi almak ya da beklediğimiz davranış değişikliğini karşıdaki kişide görmek anlamına gelmektedir. Etkili bir iletişim, iletişim becerilerinin geliştirilmesi ile mümkün olabilir. İletişim etkinliğinde iletişim becerisi, özellikle başkalarını anlamada, onların duygu ve düşüncelerini onlarla özdeşleşerek görmede önemli bir etkidir (Demiray, 2007).

İletişim becerisi, saygıyı ve empatiyi temel alarak, etkin dinleyebilme, somut konuşarak uygun bir biçimde kendini açabilme, duygu ve düşünceleri karşıdaki kişiye maske takmadan ben dili ile iletebilme, sözel mesajlarla sözel olmayan mesajları uyumlu olarak kullanabilme, karşıdaki kişilerle doyum verici ilişkiler kurabilmeyi sağlayan, bireyin toplum içerisinde yaşamasını kolaylaştıran öğrenilmiş davranışlar olarak tanımlanabilir (Kaya, 2012).

Bireylerin iletişim becerilerine sahip olmaları aile içi ilişkilerinde, eşyle olan ilişkilerinde, arkadaşlık ilişkilerinde, çalışma arkadaşları, ast ve üst ile olan ilişkilerde, sağlıklı ve uzun süreli ilişkilerin gerçekleştirilmesine ve sürdürülmesine olanak sağlar. Etkili ilişkiler kurabilen bireyler kendilerini daha mutlu hissederler. Kendisini mutlu hisseden bireylerin verimleri de yükseleceğinden çevrelerine ve topluma katkıları üst düzeyde olur. Diğer insanlarla başarılı ilişkiler kurabilmek öğrenildiğinde, kariyerde ve tüm uğraş alanlarında işin büyük bir kısmı halledilmiş olur ve kişisel mutluluğu sağlama yolunda da

büyük bir yol kat edilmiş olunur. Bu nedenlerle bireylerin iyi iletişim becerilerine sahip olmaları önemlidir (Kaya, 2007).

İletişim sürecinde kişinin karşısındaki insanın haklarını hor görmeden, onları küçük düşürmeden, karşılıklı ilişkilerde eşitliği gözeterek gereksiz endişelerden arınmış bir şekilde, kendi çıkarları doğrultusunda hareket edebilmesi, kendisini savunabilmesi, duygu ve düşüncelerini dürüstçe ve rahatlıkla ifade edebilmesi, başkalarının haklarını çiğnemenin kendi haklarını kullanabilmesine atılganlık denir (Alberti ve Emmons, 1998, Kaya, 2012).

Atılganlık kavramı, her bireyin temel hakları olduğu düşüncesine dayanır (Akt: Arı, 1989). Atılgan davranış tarzı Gordon (1970)'a göre, her birey için iletişim kurarken çevik ve dik bir duruş sağlayabilmeyi, özgüveni gösteren el ve vücut hareketlerini içeren açık bir konuşma tarzı ile kendini ifade edebilmeyi, iletişim kurduğu insanı başka meşguliyetleri bırakıp aktif olarak dinleyebilmeyi, düşüncelerin ifade edilmesinde hayır demeyi becerabilmeyi içeren bir davranış profilidir (Akt: Ercan, 2010).

Sosyal ortamlarda ve bireyler arası iletişimde kişiye avantaj sağlayan ve tercih edilen bir özellik olan atılganlığın geliştirilmesinde spor, önemli bir rol oynar. Spor günlük hayatın hemen hemen tüm yönlerini etkileyen çok önemli bir olgudur. Spor ve egzersiz yoluyla kişinin vücudunu tanıması, beden dilini doğru ve bilinçli kullanmasında önemli bir rol oynar. Küçük yaşlarda kazanılacak egzersiz yapma alışkanlığı ve yapılan sportif aktiviteler kişinin bedenini tanıması ve iletişimde önemli bir rolü olan sözsüz mesaj gönderme becerilerini artırır. Böylece spor yapan bireyler spor yapmayan bireylere göre iletişim becerileri geliştirme yönünden daha başarılı olurlar. Ayrıca sporun diğer bir önemi, bir sosyalleştirme aracı olması ve insanları birleştirici rolünden de kaynaklanmaktadır. Bireylerin spor etkinliklerinde bulunmalarının beden, ruh ve kişilik yapısını geliştirmede, iradeyi güçlü kılmada, grup çalışmasını kolaylaştırmada, kendisini kontrol etmede ve başkalarına saygıyı öğrenmede önemli katkılar sağladığı, araştırma bulgularında yer almaktadır (Yalçınkaya, Silkü ve Özkütük, 2002, Bayram, 2013).

Spora katılımın bireyin fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik özellikleri üzerine olumlu etkisinin gösterildiği çalışmalara ek olarak, kişiler arası iletişimde önemli bir özellik olan atılganlığın, sportif aktivitelere katılan bireylerde yüksek olduğu ve sporcuların sedanterlere oranla atılganlık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Ayrıca spor yapanlar ve yapmayanlar arasında yapılan çalışmalarda spor yapanların, spor yapmayanlara göre daha canlı, dışa dönük, daha çalışkan, daha sabırlı, toplumsal ilişki kurmaya daha hazır, yeni bir duruma uyum sağlamalarının daha kolay, duygusal yönden daha dengeli oldukları konuyla ilgili yapılan çalışmalarda vurgulanmaktadır.

Üniversite dönemi, öğrencilerin kendilerini tanıma, yetenek ve ilgi alanlarının farkına varma, kendilerini geliştirme ve sosyalleşmeleri bakımından önemli bir dönemdir. Bu dönemde öğrenciler çeşitli sorunlarla da karşılaşabilirler. İletişim beceri potansiyelleri ve atılganlık düzeyleri öğrencilerin bu sorunların üstesinden gelme konusunda başarı düzeylerini etkileyebilmektedir.

Spor, bireylere birbirleri ile yakın ilişki kurma olanağı sağladığından önemli bir iletişim aracı olma özelliği göstermektedir. Spor bireyin öz güvenini artırarak atılganlık düzeyleri üzerinde olumlu etkide bulunur. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin spora ve spor aktivitelerine daha yakın oldukları göz önünde bulundurularak, üniversitelerin bu bölümünde öğrenim gören öğrencilerin iletişim beceri ve atılganlık düzeylerinin yüksek olduğu varsayılabilir.

Bu çalışmada Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri ile atılganlık düzeyleri incelenmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İLETİŞİM ve ATILGANLIK KAVRAMLARI ile İLGİLİ GENEL BİLGİLER

1.1 İletişim Kavramı ve Tanımlar

Fransızca ve İngilizcede yazılışı aynı söylenişi ayrı “communication” kavramı Latincedeki “communicatio” sözcüğünün karşılığıdır. Sözcüğün 14. yüzyıl Fransızcasında, ticaretin (merkantilizmin) geliştiği dönemde ticaret ve ilişkiler karşılığında kullanılması belli bir dönemdeki etkinliklerin sözcüklere yükledikleri anlamlar açısından ilginç bir örnektir. “Communucation'un” kökeninde yine Latincedeki “communis” kavramı bulunmaktadır. Birçok kişiye ya da nesneye ait olan ve ortaklaşa yapılan anlamlarındaki bu kavramdan hareketle iletişim sözcüğünün özünde, yalın bir ileti alışverişinden çok toplumsal nitelikte bir etkileşimi, değiş tokuşu ve paylaşımı içerdiği söylenebilir (Zıllıoğlu, 2003:3).

Sosyal bir varlık olan insan, dünyaya geldiği ilk günden itibaren yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayabilmek için diğer insanlarla iletişim kurmak zorunda olmuştur. Ortak yaşamın getirdiği bu zorunluluk iletişim kavramının insan hayatındaki önemini artırmıştır. Günümüzde gelişen teknoloji ile giderek küçülen dünya, insanların birbirleri ile iletişim kurmadan yaşamalarını neredeyse imkânsız hale getirmiştir. İnsan hayatının neredeyse her alanında yer bulan iletişim kavramı pek çok farklı yazar tarafından pek çok şekilde tanımlanmıştır. Bunun nedeni ise iletişim kavramının diğer birçok sosyal bilimle ilişkili olması ve her sosyal bilimin iletişim kavramı için kendine özgü bir tanıma ihtiyaç duyuyor olmasıdır. Bazı yazarların iletişim kavramı için yaptıkları tanımlara göz atacak olursak;

Duygu düşünce ve bilgileri çeşitli yollarla başkalarına aktarma ve anlamlandırma sürecine iletişim denir (Özkan, 2010:16).

İletişim, iki kişinin duygu, düşünce ve bilgilerini paylaşarak birbirini anlaması ile ilgili bir süreçtir (Gürgen, 1997: 9).

İletişim, duyguların düşüncelerin, hislerin, görüşlerin, bilgilerin aktarımı ya da alışverişidir (Gökçe, 2006: 8).

İletişim bilgi, duygu ve düşüncelerin paylaşılmasıdır, anlatılmasıdır, anlaşılmasıdır. Kişileri, kurumları toplumu bütünleştiren, tutum ve davranışları yönlendiren, bilgi ve deneyimleri aktaran, toplumsal ve kültürel değerleri yansıtan bir beceridir, bir tekniktir, bir yöntemdir (Gürüz ve Temel, 2005: 2).

(Özer, 2000)'e göre iletişim, en yalın tanımıyla kişiler arası bir düşünce ve duygu alışverişidir. Düşünce ve duyguların karşılıklı olarak anlaşılmasını içeren ve söz konusu olay veya sorunla ilgili karşılıklı tatmini hedefleyen bir süreçtir.

İletişim, bilginin, fikirlerin, duyguların, becerilerin, vb. simgeler kullanılarak iletilmesidir. Şeklinde tanımlamışlardır. İletişim bir anlam arama çabasıdır. İletişim esas olarak simgeler aracılığıyla bir kişiden ya da gruptan diğerine bilginin, fikirlerin veya duyguların iletimidir. Toplumsal açıdan ise iletişim, mesajlar aracılığıyla gerçekleşen toplumsal etkileşimdir (Tutar, vd., 2004: 6).

İletişim, insanları birbirine bağlayan ve onları sosyal bir grup halinde denge ve ahenk içerisinde anlaşmalarını sağlayan bir etkileşim olayıdır. İletişim kişilerin amaçsız etkileşimleri olmaktan çok, bir etki oluşturma veya davranış nedeni olmaya yarayan bilgi, fikir ve duyguların aktarılması sürecidir (Eroğlu, 2004: 235).

Bu tanımlardan hareketle en genel anlamı ile iletişim, nitelikleri ne olursa olsun en az iki kişi arasındaki duygu, düşünce, deneyim, tasarım, bilgi, beceri, izlenimlerin paylaşımıdır ve insan yaşamının ve kültürel düzenin olmazsa olmaz bir koşuludur (Çiftçınar, 2011, Tayfun, 2010).

İletişim kavramı kısaca "bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci" olarak tanımlanabilir. Bu durumda birçok etkinlik iletişim sayılacaktır. Örneğin bu tanımdan hareketle iki insanın karşılıklı konuşmasının iletişim sayılabileceği gibi, arıların bal bulunan yeri birbirlerine bildirmeleri de iletişim kabul edilebilir.

Genel olarak, iletişimin gerçekleşmesi için iki sistem gereklidir. Bu sistemler, iki insan, iki hayvan, iki makine ya da bir insan ile bir hayvan, bir insan ile bir makine olabilir. Niteliklerine olursa olsun iki sistem arasındaki bilgi alış verişini iletişim olarak kabul edilir (Dökmen, 2002:19)

1.2 İletişimin Amacı ve Önemi

İletişim, çeşitli amaçlara varmak için sözcüklerin ve belli yüz ifadeleri, vücut hareketleri, fiziksel görünüm gibi diğer simgelerin kullanılmasıdır.

İletişim, insanların bir arada yaşayabilmelerinin en önemli gereklerinden biridir. Duygularını ve ihtiyaçlarını başkalarıyla paylaşmak isteyen her insan iletişime ihtiyaç duyar. İletişime bir an bile ara vermez. Örgütsel ve toplumsal yaşam biçimlerinde de iletişim bir ihtiyaçtır. Bir sosyal yapı içinde iletişime ihtiyaç göstermeyen hiçbir iş yoktur; çünkü iletişim, insanların birbirlerini anlamaları için gerekli olan bir köprüdür. Köprünün bir ayağında

kaynak, diğ er ayağ ında alıcı bulunur. İletişim bu iki ayak arasındaki mesaj alışverişidir (Özkan,2010, Tutar,vd. 2004, Sayers vd. 1993).

İletişimin temel amacı, başkalarını etkilemek ve aynı zamanda onlardan etkilenmektir. Artık klasikleş en insanların sosyal bir varlık olduğ u görüşü insanlar arasındaki ilişkinin temelinde iletişimin yattığına işaret etmektedir. İletişim olmadan insanların birbirleriyle ilişkiye girmeleri, birbirleriyle anlaşabilmeleri ve bir arada yaşayabilmeleri mümkün değildir (Gökçe, 2006; 16).

Neden iletişim kurarız sorusu neden nefes alırız sorusuna benzer. Çoğumuz iletişimsiz bir hayatın mümkün olamayacağını düşünürüz. Bu yüzden zamanımızın çoğ u gerek yüz yüze ve gerekse de elektronik iletişimle geçer (Floyd, 2011).

Berlo'ya göre "amaçlı olarak etkilemek, değiştirmek için iletişim kurarız". Böylece, birey için iletişimin temel amacı, kendisi ile çevre arasında başlangıçta kendisi yönünden olumsuz olan ilişkiyi etkileyebilmek, yönlendirebilmek, dış güçlerin hedefi olmak yerine, kendisini güçlü kılabilmeyi sağlayabilmektir. Bu bağlamda iletişim, insanın kendisi ve kendi yaşamı üzerinde etkin ve belirleyici olabilme çabasıdır (Zillioğ lu, 2003: 12).

İnsanın fiziksel ve toplumsal yaşamını sürdürebilmesi gereksinimler ve bu gereksinimlerinin karşılanması ile mümkündür (Erdoğan,2000). Hayati gereksinimler düşünüldüğünde genelde yiyecek, barınak ve giysiler zorunlu unsur olarak listelenir ama bunların arasına iletişimde eklenmesi gerekmektedir çünkü hayati gereksinimlerin karşılanması insanların karşılıklı iletişim içerisinde olmalarıyla mümkündür bundan dolayı iletişim insanların hayatlarını sürdürebilmeleri için son derece önemlidir.

Kuzey Vietnam 'da vurulup esir düş en ve altı ay boyunca savaş esiri olarak kalan bir donanma pilotu olan Yüzbaşı Eugene McDaniel "Yara izleri ve Şehitler" adlı kitabında esirlerin morallerini korumak için birbirleriyle iletişim kurmaya duydukları müthiş gereksinimi anlatmıştır. İletişim kuramayan esirlerin daha erken ölme eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Esirler, tabakların altlarına yazmaya, öksürmeye, şarkı söylemeye, duvarlara vurmaya, gülmeye, kazımaya ya da alfabenin bir harfini belirtmek için çamaş ırları belli sayıda çırpmaya dayanan karmaşık bir iletişim sistemi geliştirmişlerdi. Bu sayede iletişime geçtikleri diğ er esirlerin de kendileri gibi acı çektiklerinden haberdar oluyorlar ve bu da onların acıya dayanıklılığ ını artırıyordu. Böyle bir durumda geçerli olan kural ya iletişim ya ölümdü. Bu durum bazı zamanlarda iletişimin ne denli hayati bir öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır. (Alies ve Kravshar, 2000).

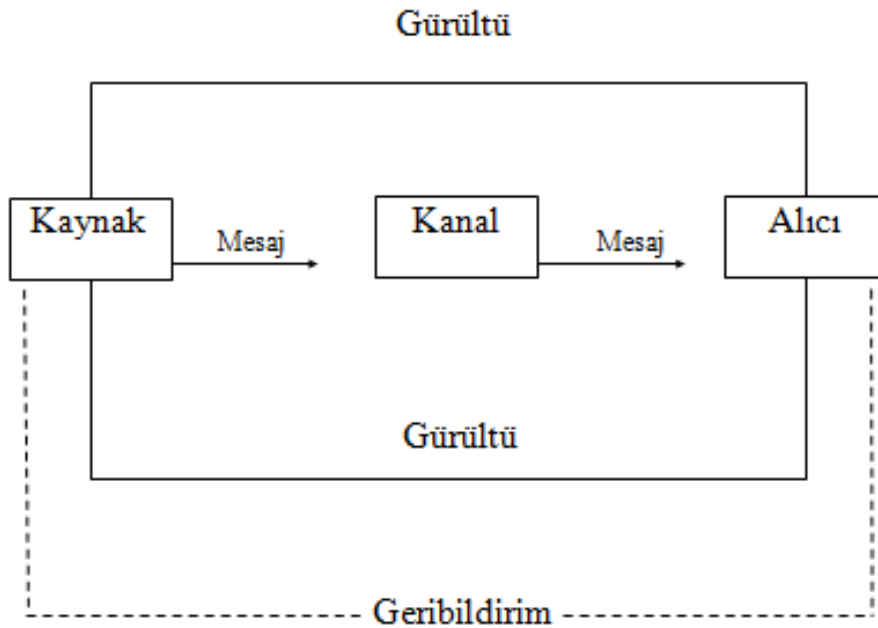
İletişim araçlarının ve iletişim yollarının giderek arttığı ve çeşitlendiği bu sayede dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen bir gelişmeden, kilometrelerce uzaklıkta bulunan diğer ülke insanların anında haberdar olabilmesi, iletişimin, günümüz dünyasında temel bir ihtiyaç haline gelmeye başladığının ve ne denli önemli olduğunun bir göstergesidir.

1.3 İletişim Süreci

İletişim yazılı sözlü sözsüz mesajlarla anlatılmak istenen duygu ve düşüncelerin karşı tarafa aktarılması sürecidir. Bu süreç iletişimin yaşandığı anı kapsar ve amaçlı veya amaçsız belli bir sonuca ulaşmayı hedefler. İletişim süreci öncelikle kaynağın yani göndericinin bir mesaj oluşturması ve bunu alıcının en iyi anlayacağı şekilde kodlaması ile başlar. Alıcının ise kodlanan bu mesajı çözümlenecek yetenekte olması gerekmektedir. Alıcı kaynak tarafından gönderilen mesajı alır, yorumlar ve tekrar kaynağa geri bildirim şeklinde gönderebilirse iletişim süreci tamamlanmış olur. Bu unsurlardan biri eksik olursa iletişim süreci tamamlanamamış olur örneğin kaynak mesajı gönderir fakat hedef mesajı gürültü veya başka bir nedenden dolayı duyamaz ya da algılayamaz ve mesaja cevap veremezse iletişim süreci tamamlanamaz (Kılıçaslan, 2011, Tutar, vd.2004).

1.3.1 İletişim Sürecinin Unsurları

1- Kaynak (gönderici), 2- Mesaj 3- Kanal (İletişim aracı), 4- Alıcı veya hedef (mesajın iletilmek istendiği taraf), 5- Geribildirim (feedback).

Şekil 1.1 İletişim Süreci

1.3.2 Kaynak (Gönderici)

Tam anlamıyla bir iletişimin sağlanabilmesi üç ana unsura bağlıdır bunlar kaynak mesaj ve alıcıdır. Bunlar olmadan iletişim sağlanamaz ve iletişimin kalitesi de bu üç ana unsura bağlıdır. Kaynak olmadan iletişim gerçekleşmez. Kaynak insan ya da kurum olabilir. Kaynağın işlevi mesajı oluşturmak karşı tarafın (hedefin) anlayabileceği şekilde kodlamak ve mesaj kanallarını kullanarak mesajı alıcıya iletmektir. Tüm bunları doğru bir şekilde yapabilmesi için kanalın taşınması gereken bazı özellikler vardır bunları şöyle sıralayabiliriz; Kaynak bilgili olmalıdır, kodlama özelliğine sahip olmalıdır, kaynak tanınmalıdır.

Etkili bir iletişimde kaynağın rolü çok fazladır. Kaynak sözlü, sözsüz, yazılı iletişim araçlarını ve beden dilini çok iyi kullanmalıdır. İletişim becerisi çok iyi olmalıdır bunun yanında kaynağın mesajı iletmek için kullandığı yöntemler ve iletişim araçları da etkin bir iletişimin sağlanmasında büyük önem taşır (Tutar vd.,2004, Tengilimoğlu ve Öztürk.2004).

1.3.3 Mesaj

Mesaj, kaynak tarafından alıcıya ulaştırılmak üzere oluşturulan düşünce, duygu ve bilgilerin kodlanarak sözel, görsel, işitsel simgeler haline dönüştürüldüğü somut bir üründür (Tutar ve Yılmaz, 2003). İletişimin ham maddesi olan mesaj kaynak tarafından alıcıya gönderildikten sonra alıcı tarafından işlenir ve tekrar kaynağa gönderilir. Bu süreçte mesajın alıcı tarafından işlenmesini kolaylaştırıcı bir takım özellikleri bulunmalıdır bunları şu şekilde sıralayabiliriz; mesaj alıcıda merak ve ihtiyaç uyandırmalıdır, mesaj açık olmalıdır, anlaşılır olmalıdır, doğru zamanda iletilmelidir, uygun kanal izlenerek iletilmelidir.

1.3.4 Kanal (İletişim Aracı)

Kanal mesajın kaynaktan hedefe ulaştırılmasında kullanılan fiziksel ortamdır. Bu bağlamda ses ve ışık dalgaları, radyo dalgaları, telefon kabloları, mesajın taşınmasını sağlayan fiziksel ortamı oluşturan araçlardır (Türkoğlu.2010). Bu araçlar yazılı, sözlü, sözsüz veya görsel-işitsel olabilir. İletişim etkinliğinin türüne göre bu araçlardan hangisinin seçilmesi gerektiğine kaynak karar verir. Aynı anda birkaç duyu organını etkileyen kanalın kullanılması daha uygun olur. İletişim kanalında fiziksel ve psikolojik engellerin bulunmaması var ise de sağlıklı bir iletişim için bunların giderilmesi gerekmektedir (Tengilimoğlu ve Öztürk, 2004).

1.3.5 Alıcı (Hedef)

Hedef, iletinin algılanması yani iletinin ulaştırılması istenen kimse için kullanılan kavramdır. Hedef, bir mektubun alıcısı, bir gazetenin okuyucusu, bir radyo dinleyicisi, sinema izleyicisi, olabilir bu açıdan hedef kavramında kaynağı şahsen tanıma açısından bir sınırlılık

yoktur (Gökçe, 2006). İletişim sürecinde mesajı gönderen kadar alıcı da önemlidir. Kaynağın gönderdiği mesajın amacına ulaşabilmesi hedefin kodu doğru çözebilmesi ve geri bildirimde bulunmasına bağlıdır. Hedefin bilgi düşünce ve deneyimleri, inanç ve tutumları, gereksinim istek ve hedefleri, içinde bulunduğu kültürel ortam, dile olan hâkimiyeti ve diğer unsurlar kaynağın gönderdiği kodu çözüme becerisini etkileyecek olan faktörlerdir.

1.3.6 Geri İletim (FeedBack)

Kaynak birimin gönderdiği mesaja karşılık hedef birimin gönderdiği cevap mesaja "geri- iletim" adı verilir. (Cüceloğlu, 1999:78).

Geri iletim ile kaynak, hedefin algılama ve anlama fonksiyonları hakkında bilgi edinme imkânı bulur. Kaynak, feedback ile mesajı hedef kitlenin istek ve beklentilerine göre yeniden şekillendirebilir. Böylece iletişimin etkin olup olmadığı belirlenir (Yatkın ve Ü.N. Yatkın, 2006). Etkin bir iletişim pozitif geri iletim sayesinde kurulabilir. Pozitif bir geri bildirim, iletişim sürecinde şu anlama gelir:

- 1- Mesaj alınmıştır,
- 2- Mesaj algılanmıştır,
- 3- Mesaj doğru bir biçimde yorumlanmıştır,
- 4- Hedef gelecek adım (geri bildirim) için hazırdır (Tutar ve Yılmaz,2003:32).

Gürültü İletişimi engelleyen, kaynak tarafından hedefe gönderilmek istenen mesajın ulaştırılmasını zorlaştıran her türlü fiziksel ve psikolojik engele gürültü denir. Karşılıklı konuşma esnasında iletişimi engelleyecek herhangi bir yüksek ses fiziksel gürültüye örnek teşkil eder, aşırı heyecan, stres, korku gibi psikolojik faktörlerde iletişimi bozan psikolojik engellere örnek olarak gösterilebilir.

1.4 İletişim Engelleri

İletişimde bulunmak karmaşık ve zaman alan bir iştir. Ama iletişim sürecini daha iyi anlamak, böylece onu daha etkin bir şekilde kullanmak mümkündür. Bunun kilit adımlarından biri, iletişimin etkili olmasını engelleyen etkenlerin farkında olmak ve bunların üstesinden gelmenin yollarını bulmaktır.

İletişimde verici ile alıcı arasındaki engellerin üstesinden gelmenin bir yolu (alıcıdan veya vericiden kaynaklanan) bu engellerin analiz edilmesidir. Bu analiz; 1) engellerin her zaman var olduğunun 2) bu engellerin neler olduğunun, 3) engellerin kişiyi nasıl etkilediğinin, 4) bu engellerin iletişimde bulunulan diğer kişileri nasıl etkilediğinin belirlenmesiyle yapılır.

Bu da iletişim sürecinde karşılaşılan en önemli ve en güç görevin yani engelleri aşma görevinin tanımlanıp açığa kavuşturulmasını sağlayacaktır. Engellerin bütünüyle yıkılıp ortadan kaldırılması çoğu zaman mümkün olmayabilir. Fakat engellerin kaçınılmaz olduğunun bilinmesi ve neler olduklarının tanımlanması bu engellerin üstesinden gelinmesini kolaylaştıracaktır.

En çok karşılaşılan engellerden bazıları şu şekilde sıralanabilir: Kesintiler, zaman kısıtlaması, konu üzerinde yeterli bilgiye sahip olmama, önceki deneyimler, fiziksel uzaklık, örgütsel uzaklık, konuyla çok az ya da çok fazla ilgili olmak, beklentiler ve alıcının kişisel ihtiyaçları.

İletişim engellerini ortadan kaldırmak için, bireyler ya da örgütler ilk aşamada bazı yöntemleri uygulamaları gerekmektedir. Bunlar;

- ✓ Kaynak, sözlü mesajları alıcının anlayabileceği ve algılayabileceği şekilde kullanılmalıdır,
- ✓ Kaynağın gönderdiği mesajlar yalnız sözlü olmamalı, aynı zamanda çizim, resim, yazı gibi semboller şeklinde de olmalıdır,
- ✓ Kaynağın gönderdiği mesajlar alıcının ilgisini çekecek şekilde biçimlenmelidir,
- ✓ Mesaj, alıcıyı etkileyecek türden bir kanalla gönderilmelidir,
- ✓ İletişim çevresi iletişime elverişli duruma getirilmelidir,
- ✓ Mesajın anlaşılıp anlaşılmadığı geri bildirimle kontrol edilmelidir.

İletişim engellerini ortadan kaldırmanın en etkili yolu, öncelikle engelin ne olduğunu saptamak ve daha sonra bu engeli ortadan kaldırmak için yapıcı faaliyetlere başvurmaktır. İletişimde oluşabilecek çeşitli engeller yapılan literatür araştırması sonucunda ulaşılan başlıca veriler ışığında, aşağıdaki çizelgede sıralanmış yöntemler kullanılarak ortadan kaldırılabilir (Sayes, vd.1993, Çedikçi Elgünler, 2011).

Algılama Farklılıklarını ortadan kaldırmak	Gürültü engelini ortadan kaldırmak	Güvensizliği ortadan kaldırmak	Geri bildirimi kullanmak
Dil farklılıklarını ortadan kaldırmak	Duygusal reaksiyonları ortadan kaldırmak	Ağdalı ifadelerden kaçınmak	Pekiştirme kullanmak

Basit dil kullanmak	Sözleri davranış ve tutumlarla desteklemek	Yüz-yüze iletişim kurmak	Farklı ancak uygun kanallar kullanmak
Örgütteki bireylerin iletişim konusunda eğitimini desteklemek	Sürekli iyileştirmeyi sağlama	Empati kurmak	İlgi uyandırmak

Çizelge 1.1 Kaliteli İletişimi Engelleyen Engelleri Giderme Yolları

Bir iletişimde etkililiği gerçekleştirmek amaç olmakla birlikte her zaman ulaşılabilecek bir sonuç değildir. Sosyal psikologlara göre, mükemmel ve etkili bir iletişim, ütopyadır. İletişim esnasında süreç, bazen iletişimde bulunan kişilerin kendilerinden kaynaklanan bazen de dışarıdan gelen bir takım etkilerle tahrif edilebilmekte, bozulmaktadır. Bu konuda dikkat edilmesi gereken husus, iletişimin kalitesine etki eden faktörlerin belirlenerek kaliteli bir iletişim için gerekli koşulların sağlanması ve iletişim engellerinin ortadan kaldırılması olacaktır. Bireylerin ya da örgütlerin sağlam bir iletişim ağına sahip olabilmeleri yaşam kalitelerini artırarak hem içinde yer aldıkları toplumsal sistemle hem de bu sistemdeki diğer kişi ve örgütlerle uyumunu ve etkileşimini kolaylaştıracaktır.

1.5 İletişim Türleri

İletişim türleri için farklı yazarlar tarafından farklı sınıflamalar yapılmıştır. Genel olarak iletişim türlerini dört ana başlıkta toplayabiliriz; kişi içi iletişim, kişilerarası iletişim, örgüt içi iletişim, kitle iletişimi.

1.5.1 Kişi-İçi İletişim

Kaynak ve hedefin aynı kişi olduğu durumlarda kişisel iletişim (kişi-ichi iletişim) gerçekleşmektedir. Bireyin kendisiyle kurmuş olduğu iletişim çoğunlukla zihinsel bir süreci kapsar (Mısırlı, 2003:19). Kişinin ihtiyaçlarının, değerlerinin, tutum, davranış ve yeteneklerinin farkına varması düşündükleri ve hissettiklerini kavramaya çalışması, kendisiyle geliştirdiği iç iletişim ile mümkün olur. Kişinin kendi iç dünyası ile iletişimi; onun düşünmesi hayal kurması, iç gözlem yapması, kendine sorular sorarak bunlara cevaplar araması ile gerçekleşir (Tutar ve Yılmaz, 2003; 95). Karşı karşıya gelen iki insan arasında gerçekleşen iletişimin benzeri, tek bir insanın içinde de gerçekleşmektedir. İnsanlar kendi içlerinde bir takım mesajlar üreterek ve bunları yorumlayarak kişi-ichi iletişimde bulunurlar (Dökmen, 2002; 22).

1.5.2 Kişilerarası İletişim

Genel tanımıyla, kaynağını ve hedefini insanların oluşturduğu iletişime “kişilerarası iletişim” denir. Karşılıklı iletişimde bulunan kişiler, bilgi, sembol üreterek, bunları birbirlerine aktararak ve yorumlayarak iletişimi sürdürürler (Dökmen, 1995; 23).

Kişilerarası iletişim doğumla beraber anne baba ile kurulan iletişimle başlar, sonra büyüdükçe akraba, komşu, okul vb. olarak genişleyerek devam eder. Kişiler arası iletişimde, gönderen ve alıcı baş aktör konumundadır. Bu iletişim biçiminde3 en az iki kişi ya da grup veya topluluk gerekmektedir. Bu iletişim biçiminin özelliği birden fazla gönderici ya da alıcı olmasından kaynaklanmaktadır (Kılıçaslan, 2011).

Bireyin çevresiyle kurduğu ilişkilerin neredeyse tamamı kişilerarası iletişim sürecinde geçmektedir. Bu yüzden bireyin kişiler arası ilişkilerde istediği verime ulaşabilmesi, öncelikle iletişim kurabilme yeteneğine, deneyimine ve bu konudaki bilgi düzeyine bağlıdır (Gürüz ve Temel, 2005; 228).

1.5.3 Örgüt-İçi İletişim

Örgüt, iş ve işlev bölümü yaparak, bir otorite hiyerarşi içinde ortak bir amacı gerçekleştirmek için bir araya gelmiş insanların faaliyetlerinin koordinasyonudur. Bu tanım bir örgütte görev alan kişilerin, önceden tanımlanmış bir takım rollere girerek hiyerarşik bir düzen içerisinde bu rollerin gereğini yerine getirmeye çalıştıkları anlamına gelmektedir (Dökmen, 2002; 37).

Örgütsel iletişim örgütün iç ve dış çevresi arasında ileti alışverişidir. Örgütler iletişim kurmadan faaliyetlerini yerine getiremezler. Organizasyonlarda yönetsel ve örgütsel etkinliklerin yerine getirilmesi örgütsel iletişim sayesinde olur. İletişim yönetimin temel fonksiyonlarına yardımcı olarak örgütün amaçlarına ulaşmasını sağlar (Tutar vd., 2004).

Örgütsel iletişim hem örgüt içindeki, hem de örgüt çevresi ile olan ve bu türlerin hepsini kapsayan iletişim biçimidir. Örgütsel iletişimin en önemli özeliği hiyerarşik yapıda yani ast üst ilişkisinin olduğu yerlerde kullanılan ikincil iletişim biçimi olmasıdır (Kılıçaslan, 2011).

1.5.4 Kitle İletişimi

Birtakım bilgileri/sembollerin, birtakım hedefler tarafından üretilmesi, geniş insan topluluklarına iletilmesi ve bu insanlar tarafından yorumlanması sürecine “kitle iletişim” adı verilir. Kitle iletişiminde kaynak ile hedef arasındaki kanallara ise kitle iletişim araçları adı verilir (Dökmen, 2002; 38).

Kitle iletişimi yazının bulunması ile başlayıp, matbaanın keşfi ve günümüz teknolojisinde televizyon radyo internet vb. gibi birçok teknolojik araç sayesinde gelişimini sürdürmüştür. Günümüzde kitle iletişim araçları sayesinde mesafeler kısalmış insanlar arasındaki iletişim daha kolay ve hızlı hale gelmiştir. Artık kasaba, kent ya da ülke sınırlarını aşarak arkadaşlıklar ve dostluklar kurabiliyoruz. İletişim teknolojileri sayesinde dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen bir gelişmeden anında haberdar olabiliyoruz (Erdoğan, 2005, Tutar ve Yılmaz, 2003).

1.6 İletişim Yöntem ve Araçları

Genel olarak iletişimin, yalnız sözlü imgelerin oluşturduğu dil aracılığıyla gerçekleştiği düşünülse de, kişiler arası iletişimde, hem sözlü hem de sözsüz imge ve işaret ve yazılar aynı anda kullanılır. Hatta mimikler, jestler, bedenin duruş tarzı ve sesin tonu gibi sözsüz iletiler, iletişimin daha büyük bir kısmını kapsadığı belirtilir. Bu bağlamda iletişim yöntemleri kapsamında iletişim etkinliğini, sözlü, sözsüz, yazılı iletişim olarak bir bütün şeklinde düşünebiliriz (Gökçe, 2006).

1.6.1 Sözlü İletişim

Sözlü iletişim, dil yetisi aracılığıyla gerçekleştirdiğimiz adına konuşma dediğimiz bir iletişim yöntemidir (Kılıçaslan, 2011). Yeryüzünde yaşayan canlılar arasında sadece insan kelimeler kullanarak iletişim kurabilir. İnsanlar kültürlerini, göreneklerini, gördüklerini, yaşadıklarını ve düşündüklerini anlatırken temel iletişim aracı olarak sözcükleri kullanmışlardır (Tayfun, 2010).

Bireyler arasında gerçekleşen her türlü karşılıklı konuşma ve yazışmalar sözlü iletişim kapsamına girmektedir. Bu iletişim türünde harfler ve sözcükler yardımıyla kişiler arasında karşılıklı mesaj alış verişi söz konusu olmaktadır. Sözlü iletişim ortak simgelerin en gelişmiş olan dil olgusu ile gerçekleşir (Yatkın,2006: 53) Sözlü iletişimin büyük bir kısmını konuşma dili oluşturur. Dil bir simgeleştirme sürecidir ve simgesel kodlarımızın temelini oluşturur (Gürgen, 1997: 83).

Sözlü iletişim birincil bir iletişim biçimidir. Sözlü iletişim yüz yüze, karşılıklı olabileceği gibi; radyo, televizyon, telefonla da olabilir. Sözlü iletişimin birçok avantajı vardır; verilen haberin anlaşılma derecesi denetlenebilir, soru sorulabilir, verilen cevaplar kontrol edilebilir ve anlaşılmayan bir konu varsa açıklık getirilebilir (Tengilimoğlu ve Öztürk,2004: 61).

1.6.2 Sözsüz İletişim

Sözsüz iletişim sözcüklerle değil, hareket ve davranışlarla gerçekleşen bir iletişim türüdür (Yatkın, 2004: 54). İletişim esnasında karşı taraftan gelen tüm sinyallerin bir bütünlük içinde değerlendirilmesi, etkili iletişimin temel şartı olma özelliğiyle beraber, tarafların birbirlerini daha iyi anlamasına, sağlıklı ve kalıcı ilişkilerin kurulmasına katkıda bulunma yönüyle de vazgeçilmez bir özellik taşımaktadır (Tayfun, 2010:129). Hiçbir söz söylemeden de duygular ve tutumlar ifade edilebilir. Örneğin gülümsemek “Ben mutluyum”, kaşları çatmak “Ben kızgınım” anlamına gelir, parmakları masanın üzerinde oynatıp patlayacakmış gibi iç çekmek sabırsızlık anlamına gelir. Hatta hiçbir şey belli etmemeye çalışıldığında bile kapalı tutum ve konuşmayı reddetme beden dilinin “Bu konuda konuşmak istemiyorum beni yalnız bırak” şeklinde vermiş olduğu bir mesajdır.

Sözsüz olarak iki şekilde iletişim kurulur: (1) Beden hareketleriyle, örneğin mimikler, el kol hareketleri duruş vs. (2) uzamsal ilişkilerle, örneğin diğer kişiyle araya mesafe koymak gibi.

Beden dilini anlamak önemlidir çünkü bir iletinin etkisinin % 50'sinden fazlası beden hareketlerinden gelir. Albert Mehrabian, bir iletinin toplam etkisinin;

%7 sözel iletişim (sözcükler)

% 38 ses (yükseklik, ton, ritim vb.)

%55 beden hareketleri (çoğunlukla yüz ifadeleri) olduğunu bulmuştur (McKay, Davis ve Fanning, 2006).

Beden dili sözlü iletişimi desteklemenin yanı sıra genellikle sözlü iletişimden daha inandırıcıdır. Örneğin annenize sorsanız “sorun ne?” omuz silker, kaşlarını çatar, yüzünü çevirir ve mırıldanarak “hiçbir şey yok. İyiyim” der fakat annenizin sözlerinden ziyade beden dilinin verdiği mesajları okuyup bir sorun olduğunu anlarsınız ve neden canının sıkıldığını bulmaya çalışırsınız. Konuşan kişi yüzünü ve bedenini kullanarak sözlü anlatımını destekler. Dinleyen ise sergilediği yüz ve beden ifadeleri ile konuşana geri bildirim verir (Dökmen, 2000, (McKay, Davis ve Fanning. 2006).

1.6.3 Yazılı İletişim

Yazı, insanların birbirleriyle iletişim kurmak için kullandıkları “dil” denen sözlü sistemi belli işaretler ve simgelerle (harflerle) anlatan insanın ve toplumların geçirdiği toplumsal ve kültürel evrim sürecinin ürünü olan ikincil bir iletişim sistemidir (Çiftpınar, 2011:38, Tutar vd., 2004). Zamanımızdan beş bin yıl önce bulunmuş olan yazı insanoğlunun kültürel evriminin yönü ve hızı üzerinde son derece etkili olmuş bir iletişim aracıdır. İnsanlar

arası ilişkilerde ve iletişimde hem bağlayıcı, hem de güvenlik sağlayıcı bir özelliğe sahip olan yazılı iletişimde, zaman ve mekân gibi öğelerin sözlü iletişime getirdiği sınırlılıklar aşılır (Gürgen, 1997: 94).

Yazılı iletişimin sözel iletişime göre bazı avantajları vardır. Yazılı iletişim genelde ayrıntılıdır ve bilgi alışverişinin kaydını tutmak mümkündür. İletişimdeki her iki taraf için de olup bitenin bir kanıtı olma açısından da yazılı iletişim önem taşır. Yazılı iletişimde mesaj üzerinde dikkatlice düşünebilme olanağı mümkündür. Mesajı tekrar tekrar okuma olanağı ve belgelerin saklanabilir olması yazılı iletişimde hataları en aza indirir.

Yazılı iletişimin bazı dezavantajları da vardır. Örneğin, yazılı iletişimde sözlü ve yüz yüze iletişimde kullandığımız vücut dili ve dil ötesi faktörlerin kullanılamaması mesajı olumsuz etkileyebilir. Hatırlanmasını istemediğimiz mesajlar olmadık bir zamanda karşımıza çıkabilir. Mesaj görmesini istemediğimiz kişilerin eline geçebilir. Yazılı iletişimin en önemli dezavantajı ise resmi nitelik taşıması geri bildirim ve fikir alışverişinin zaman almasıdır. Örneğin bir yöneticinin başka bir yöneticiye mektup göndermesi esnasında meydana gelen yazılı iletişimde, mektubun yazılması, postalanması, alınması, cevap yazılıp tekrar postalanması uzun bir süreyi içerebilir; oysa bir telefon konuşmasıyla bu süreç kısılacak ve fikir alışverişi daha kısa bir süreçte gerçekleşecektir. Bu yüzden yazılı iletişim sözlü iletişime göre daha zor ve zaman alıcı bir süreci ifade etmektedir (Çiftpınar, 2011, Gökçe, 2006).

1.7 İletişim Becerisi

Beceri sözcüğü bir konudaki deneyim yeterlilik ve uzmanlığı ifade eder. İletişim becerisi ise; karşılıklı ilişkilerde mesajı gönderen tarafın vermek istediği mesajı en açık ve anlaşılır şekilde alıcıya iletebilmesi yeteneğidir. İletişim becerisi saygıyı ve empatiyi temel alarak, etkin dinleyebilme somut konuşarak uygun bir biçimde kendini açabilme, duygu ve düşünceleri karşıdaki kişiye dolaysız olarak ben dili ile iletebilme, başkalarını küçük görmeden kendi haklarını koruyabilme, sözel mesajlarla sözel olmayan mesajları uyumlu olarak kullanabilme biçiminde bireylerin diğer kişilerle doyun verici ilişkiler kurabilmesini sağlayan ve bireyin toplum içerisinde yaşamasını kolaylaştıran öğrenilmiş davranışlar olarak tanımlanabilir (Kaya, 2012:32)

İletişim ne kadar iyi ise güven de o kadar büyük olur (Çevik, 2011). Kendine güvenen insanların gereksinim duyabileceği en önemli özelliklerden birisi insanlarla iyi iletişim kurabilmektir. Ancak bu beceri doğuştan gelmez sonradan öğrenilir (Lindenfield, 1997). İletişim sürecinde mesajların sözlü, sözsüz veya yazılı olarak istenen ilişki biçimine uygun verilebilmesi, gönderme becerilerinin geliştirilmesi ile mümkündür. Bireyin mesaj gönderme

becerisi yaşanan kültürel ortam ve kişilik özellikleri ile şekillenir. İletişimde, gönderme becerilerinin önemi, iletişimin yalnızca bazı bilgi ve mesajların söz ile ifade etmekten fazla, bir tutumlar bütünü olmasından kaynaklanır. İletişim, sadece kelimeleri söylemekten çok daha fazla öğeyi içerir. Gönderme becerileri, mesajın aktarılması için seçilmiş olan sözcükler, beden dili ve sestten oluşan bir bütündür.

Başkalarıyla yüz yüze ya da telefonla iletişim kurarken onlara gönderdiğimiz tüm sözlü ve sözsüz işaretler, gözler, yüz, ses ve beden tarafından gönderilen açık ya da üstü kapalı mesajlar iletişim becerileri sayesinde gerçekleşir. Ayrıca bu mesajlar sadece iletişim becerisini kurumsal olarak belirlemeye katkıda bulunmaz, aynı zamanda kişilik özellikleri ve bireyin başkaları tarafından nasıl algılandığının belirlenmesine de yardımcı olur (Alies ve Kravshar, 2000).

Bir iletişimde kelimeler, ses ve beden dilinin kullanılması gönderme becerilerine ait özelliklerdir. Ancak gönderme becerilerinin yanı sıra söylenmek istenenin alıcı tarafından net bir şekilde anlaşılıp karşılık bulabilmesi için verilen mesajda neyin söylenmek istendiği, ne zaman söylenmesi gerektiği, nerede hangi ortamda söylenmesi gerektiği ve nasıl bir tarzla söylenmesi gerektiği de sağlıklı bir iletişimin gerçekleşmesi açısından önemlidir (Baltaş ve Baltaş, 1995). Etkili bir iletişim için diğer bir önemli nokta ise, muhatabın iç dünyasının durumu, ifadeleri algılamadaki şuurla vardığı bütünlük ve ifadeleri doğru yorumlamasındaki isabettir. (Çevik, 2011).

İyi ve etkili bir iletişim kurabilmek için;

- 1- Bireyin kendisine ve iletişimde bulunduğu kişilere içten saygı duyması,
- 2- Empatik anlayışla yaklaşması,
- 3- Etkin dinlemeyi sağlaması,
- 4- Somut konuşması,
- 5- Uygun bir biçimde kendini açması,
- 6- “Ben Dilini” kullanması
- 7- “Tam ve Tek mesajı” yollaması,
- 8- Ben Dili’ni kullanarak empatik davranışı göstermesi,
- 9- Saygıyı temel alarak saydam davranması ve maske takmaması,
- 10- Sözel ve sözel olmayan mesajları uyumlu bir şekilde kullanması gerekir (Kaya, 2012).

Kişilerarası iyi iletişim becerilerine sahip olmak için harcanan emek ve zaman gelecek için yapılmış değerli ve faydalı bir yatırım olacaktır (Kılıçaslan, 2011).

1.8 İletişim Becerisi ve Spor

Spor, kişinin vücudunu tanınması, beden dilini doğru ve bilinçli kullanmasında önemli bir rol oynar. Küçük yaşlarda kazanılacak egzersiz yapma alışkanlığı ve yapılan sportif aktiviteler kişinin bedenini tanınması ve iletişimde önemli bir rolü olan sözsüz mesaj gönderme becerilerini artırır. Böylece spor yapan bireyler spor yapmayan bireylere göre iletişim becerileri geliştirme yönünden daha başarılı olurlar.

İletişim sürecinde fiziksel temasla birçok bilgi ve mesaj alıcıya aktarılabilir. Sporun en belirgin özelliği fiziksel temastır. Sporcular birçok duygu ve düşünceyi fiziksel temas sayesinde birbirlerine aktarabilirler. İki futbolcunun maçtan önce tokalaşmaları, faul yapan bir sporcunun özür mahiyetinde rakibinin omzuna dokunması, antrenörün sporcusunun sırtını sıvazlayarak onu motive etmesi, verilmek istenen mesajın alıcıya aktarılmasını sağlar (Bayram, 2013).

Bir sporcu bir spor karşılaşması esnasında sözsüz iletişimi yani beden dilini, mimik ve jestlerini de yoğun olarak kullanmaktadır. Kaçırıldığı bir sayı için hayıflanılan sporcunun mimik jest ve vücut hareketlerine bakılarak o an ne hissettiği anlaşılabilir. Ya da güzel bir sayı kazanan sporcunun takım arkadaşları ile el sıkışması, takım oyuncularının el ve kol hareketleriyle birbirlerine taktik vermesi sporcuların sportif aktivite esnasında sözsüz olarak vücut dilleriyle anlaşmalarına örnek olarak gösterilebilir. Sporcuların müsabaka esnasında birbirleriyle sözlü iletişim kurarak da anlaşılır.

Galip gelmenin hedef olarak belirlendiği spor müsabakalarında iletişim ne kadar güçlü ise motivasyon ve organizasyonda o derece güçlü olacak ve hedefe ulaşmak bu şekilde daha kolay olacaktır. Sporcuların kendi aralarında sözlü ve sözsüz olarak geliştirdikleri iletişim sistemleri ve anlaşma yöntemleri onların iletişim becerilerini daha üst seviyeye taşımalarına yardımcı olacaktır.

1.9 Atılganlık (Assertiveness)

Atılganlık “assertiveness” sözcüğü için çeşitli yazarlar çeşitli tanımlar yapmışlardır. Langrish (1981: 72) Oxford İngilizce sözlükte “assertive” sözcüğünün karşılığının; “the action of stating positively” olumlu ifade edilen eylem, “declaring or claiming” açıkça söylemek veya iddia etmek olduğunu bildirmiştir. Wolpe (1969: 61) atılgan davranışın az-çok saldırgan davranışı da içerdiğini fakat atılgan davranıştaki saldırganlığın dostça, sevgi dolu, kaygıdan uzak bir saldırganlık olduğunu belirtmiştir (Arı,1989).

Atılgnlık, kavram olarak ilk ortaya çıktığında, daha çok, hoş olmayan veya güç durumları başka insanları ezmeden ve ezilmeden göğüsleyebilmek olarak anlaşılmaktaydı (Phelps ve Austin, 1997).

Atılgnlık "Assertiveness" kavramının günümüzde kullanılan tanımını Alberti ve Emmons (1970) yapmıştır. Alberti ve Emmons, atılgn kişiyi (assertive person) ; açık, esnek, diğer insanlarla gerçekten ilgili fakat aynı zamanda kendi haklarını da iyi bilen kişi olarak tanımlamışlardır (Arı,1989).

En temel şekliyle kısaca, kişinin kendini ifade edebilme yeteneği olarak da tanımlayabileceğimiz atılgnlık kavramı için yapılmış diğer tanımlara göz atacak olursak;

Atılgnlık "assertiveness" kavramı literatürde, kişiler arası ilişkilerin sağlıklı olabilmesine olanak tanıyan, başkalarının haklarına saygılı olmayı ve bireyin duygu, inanç ve düşüncelerini doğrudan, içtenlikle ve açıkça anlatımını içeren bir davranış biçimi olarak tanımlanmaktadır (Ercan, 2010).

Smith'e (1975) göre atılgnlık, bireyin herhangi bir insan ilişkisine sağlıklı katılımı için temel bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım insanlar arasında güven, sıcaklık yakınlık, sevgi ve içtenlik gibi bağlar oluşmasına ve bireylerin kendilerini ifade edebilmelerine olanak sağlar (Gacar, 2010).

Atılgnlık, kişinin insan ilişkilerinde eşitliği gözeterek gereksiz endişelerden arınmış bir şekilde, kendi çıkarları doğrultusunda hareket edebilmesi, kendisini savunabilmesi, duygu ve düşüncelerini dürüstçe ve rahatlıkla ifade edebilmesi, başkalarının haklarını çiğnemenen kendi haklarını kullanabilmesidir (Alberti ve Emmons, 1998).

Atılgnlık kavramı her bireyin temel hakları olduğu düşüncesine dayanır ve atılgn davranışın amacı; bireyin diğerlerinin haklarını çiğnemenen kendi insanca haklarını kullanabilmesidir (Langrish 1981). Langrsh bireyin söz konusu haklarını şu şekilde sıralamıştır.

- Yanlılıkla yapabilme hakkı (istenç dışı)
- Kendisine öncelik tanıma hakkı
- Diğer insanların ihtiyaçları için mümkün olan hakkın bireyin kendisi için de geçerli olması
- Suçluluk ve bencillik duygusuna kapılmadan isteyebilme hakkı
- Diğerlerinin hakkını çiğnemenen kendini ifade edebilme hakkı

- Bireyin kendi davranışlarının, düşüncelerinin ve duygularının sonuçlarının sorumluluğunu alabilme hakkı (Arı,1989).

1.10 Temel Davranış Biçimleri

Kişilerin duygu ve düşüncelerini ifade ederken genelde üç temel davranışta bulduklarından söz edilebilir. Bu davranışları şu şekilde sıralayabiliriz: Çekingen davranış (nonassertiveness), saldırgan davranış (aggressiveness) ve bu ikisinin arasında bulunan atılğan davranış (assertiveness).

1.10.1 Çekingen Davranış (Nonassertiveness)

Çekingen davranış literatürde “çekingenlik” olarak tanımlanır (Ercan, 2010). Atılğanlığın tersi olan çekingenlik, kendini ifade edememek, duygularını göstermede tutukluk yaşamak, hayır demeyi becerememek olarak ifade edilebilir. Bu davranışı gösteren kişiler başkalarının kendisi için seçim yapmalarına izin verdiklerinden kendilerini çoğu zaman kırılmış ve endişeli hissederler ve nadiren hedeflerine ulaşabilirler (Alberti ve Emmons, 2002).

Çekingenlik kişi için olumsuz duygu grupları içeren bir davranış biçimidir. Çekingen bireyler kendilerini çaresiz, güçsüz, kısıtlanmış ve endişeli hissederler. Özgüvenleri azdır ve duygularını nadiren dile getirirler. Başka insanların kontrolünde hareket ettiklerinde rahattırlar. Hatta hiçbir zaman inisiyatif kullanmayı tercih etmezler.

Humpreys'e göre çekingen yani atılğan olmayan bireyler başkalarına fazlasıyla bağımlı olup karamsar ve kadercidirler. Kendilerini hiçbir zaman iyi bulmazlar. Mükemmeliyetçidirler. Yeni durumlardan aşırı ürkerler. Sürekli okulu işi bırakmaktan söz ederler. Kendilerini sürekli olarak eleştirirler. Herkesin kendilerinden üstün olduğuna inanırlar. Sürekli bir aşağılık ya da üstünlük kompleksi içindedirler. Yalnızdırlar. Yakın ve derin duygusal ilişkiler kuramazlar. Kendilerini sevilmez olarak görürler. Esneklikten uzaktırlar. Başkalarından farklı şeyler yapmaktan rahatsızdırlar. Yanlış yapmaktan ve başarısızlıktan korkarlar. Kendilerinden utanırlar. Hayatı yaşamayı değersiz bulurlar. Başkalarının hayatı ile ya aşırı ilgilenirler ya da hiç ilgilenmezler (Akt: Gacar, 2011).

1.10.2 Saldırgan Davranış (Aggressiveness)

Saldırganlık ilk olarak atılğanlığın daha farklı bir biçimi olarak algılanmaktadır. Mesela bazıları atılğanlığın zekice yapılmış bir saldırganlık olduğunu ya da kibar saldırganlık olduğunu sanırlar ki her iki sanı yanlıştır. Atılğanlık ve saldırganlık birbirinden tamamen farklı iki davranış biçimidir. Atılğan birey diğerlerinin haklarına saygı göstermektedir.

Saldırganlıkta ise insanları aşağılamaktan ve yanlışlarını yüzlerine vurmaktan kaçınmayacak kadar azık bir davranış biçimi vardır. Kırıcı, fesat, bencil davranışlar söz konusudur. Bu tür davranışlarla kendisinin iyi karşısındakinin iyi olmadığı mesajı verilerek karşısındakinin kendisini kötü hissetmesi amaçlanmaktadır (Phelps, Austin, 1997. Akt: Güneş, 2010).

Kişinin diğer kişilerin haklarını kabul etmemesi, diğerlerinin haklarını reddetmesidir. Saldırgan birey, kendi hakkı için başkalarının hakkını çiğneyerek, onlara kasıtlı olarak acı vererek, onları cezalandırarak başarı elde eden, başkalarını harcayarak kendini yükselten bireydir. Saldırgan davranışın amacı, aşağılamak, baskın olmak ya da kendi gerçek duygularını, düşüncelerini bastırarak diğer bir insanı aşağı düşürmek, küçük göstermektir. Bir insanın davranışlarından çok kişilik haklarına saldırılmaktadır (Tucker vd. 1983 Akt: Akköz Çevik, 2011).

1.10.3 Atılğan Davranış (Assertiveness)

Atılğan davranış yani atılğanlık ise; kişinin kendi ve diğer kişilerin haklarını kabul etmesidir.

Atılğanlık kişinin düşünce, inanç ve isteklerini karşısındakilerin haklarını çiğnemenen ifade edebilmesidir. Birey duygu ve düşüncelerini karşısındakine doğrudan ve dürüst bir şekilde ifade eder.

Atılğanlık başkalarını küçük görmeden, onların haklarını da tanıyarak, bireyin kendi haklarını koruyabilme, duygu ve düşüncelerini açıkça anlatabilme yolu olarak geliştirilen, bir çeşit kişiler arası ilişkiler biçimi olarak tanımlanabilir. Atılğanlık, beceridir, birinin sahip olduğu ya da yoksun olduğu bir özellik değildir. Atılğanlık iki tür saygı içerir. Kendine saygı; kişinin kendi ihtiyaçlarını belirlemesi ve haklarını savunmasıdır. Diğerlerine saygı; kişinin diğerlerinin ihtiyaçlarına ve haklarına saygı göstermesidir (Kamaraj, 2004 Akt: Akköz Çevik, 2011).

Atılğan kişiler, seçimlerini yaparken uygun şekilde “evet” ya da “hayır” demesini bilirler. Onlar, ne istediklerini kesin ve anlaşılır bir biçimde belirtirler. Bir şeyin yanlış olduğundan kuşkulandıklarında soru sorarlar ve açıklama isterler. Başkalarının kendilerini kullanmasın izin vermezler. Ben dilini kullanırlar; ilişkilerinde duyarlı ve hoşgörülüdürler. Etkili, sağlıklı ve uyumludurlar. Kendi yaşam kararlarını alırlar, seçimlerini yaparlar ve hedeflerini gerçekleştirirler. Olumsuz duygularını dürüstçe dile getirirler (Beck vd. 1985’den Dinçyürek, Çağlar,Birol. 2010).

Çizelge 1.2’de atılgan davranış, atılgan olmayan ve saldırgan davranışlar karşılaştırılarak açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır. Ayrıca, birkaç duygu, atılgan, atılgan olmayan, saldırgan kişilerin bu duyguları nasıl yansıttıkları ve yansıtılan davranışların kişiler (alıcılar) açısından sonuçları da yer almaktadır (Aliberti ve Emmons, 2002).

Atılgan Olmayan Davranış (Çekingenlik)	Saldırgan Davranış	Atılgan Davranış
Gönderici	Gönderici	Gönderici
Kendini inkâr eder	Başkalarını hiçe sayarak kendini düşünür	Kendini düşünür
Tutuk		Kendini ifade eder
Kırılmış, endişeli	Kendini ifade eder	Kendini iyi hisseder
Başkalarının onun adına seçim yapmasına izin verir	Başkaları için seçim yapar	Kendisi için seçim yapar
Arzu ettiği hedefe ulaşamaz	Arzu ettiği hedefe başkalarını kırarak ulaşır	Arzu ettiği hedefe ulaşabilir
Alıcı	Alıcı	Alıcı
Suçlu ya da öfkeli	Kendini inkâr eder	Kendini düşünür
Göndericiyi küçümser	Kırılmış, küçük düşürülmüş hisseder, savunmaya geçer	Kendini ifade eder
Göndericiyi küçümser	Kırılmış, küçük düşürülmüş hisseder, savunmaya geçer	Kendini ifade eder

Çizelge 1.2 Kişiler Arası İletişim Sürecinde Davranış Biçimleri

Çizelge 1.2’de görüldüğü gibi, atılgan olmayan gönderici kendini ifade etme hakkını inkâr etmekte ve duygularını göstermekte tutuk davranmaktadır. Bu kişiler başkalarının kendileri için seçim yapmasına izin verdikleri için kendilerini sık sık kırılmış ve endişeli hissederler ve nadiren arzu ettikleri hedeflere ulaşırlar (Aliberti ve Emmons, 2002: 55).

Saldırgan davranışlar ise, alıcının kendisini önemsiz ve incinmiş hissetmesine yol açar. Karsıdaki kişi kendisine hak tanımadığı için alıcı kendini kırılmış, aşağılanmış hisseder ve savunma yapma gereği duyar ve söz konusu durumla ilgili hedeflerine ulaşamaz. Saldırgan davranışların göndericisi hedeflerine ulaşabilir ama bu arada acı ve hayal kırıklığına neden olur. Atılğan davranan bir gönderici ise, kendini düşünür, duygularını dürüstçe ifade eder ve genellikle hedeflerine ulaşır. Nasıl davranacağınızı kendiniz seçerseniz, hedeflerinize ulaşmasanız bile atılğan davranmış olduğunuz için kendinizi iyi hissedersiniz. Özetle; atılğan olmayan davranış biçiminde gönderici kendini inkâr ettiği için acı çeker, saldırgan davranışların alıcısı (bazen her iki taraf da) acı çeker. Atılğanlık söz konusu olduğunda ise hiç kimse kırılmaz, acı çekmez ve büyük olasılıkla her iki taraf da hedeflerine ulaşır (Aliberti ve Emmons, 2002).

1.11 Atılğan Davranışın Özellikleri

Atılğan davranış tarzı Gordon (1970)'a göre, her birey için iletişim kurarken çevik ve dik bir duruş sağlayabilmeyi, özgüveni gösteren el ve vücut hareketlerini içeren açık bir konuşma tarzı ile kendini ifade edebilmeyi, iletişim kurduğu insanı başka meşguliyetleri bırakıp aktif olarak dinleyebilmeyi, düşüncelerin ifade edilmesinde hayır demeyi becerebilmeyi içeren bir davranış profilidir (Akt: Ercan, 2010).

Lazarus (1973) atılğan davranışın özelliklerini birbirini tamamlayan dört madde şeklinde sıralamıştır. Bu maddeler şu şekildedir:

- 1- “Hayır” diyebilme özelliği,
- 2- İsteyebilme, ricada bulunabilme yeteneği,
- 3- Olumlu olumsuz duygularını ifade edebilme yeteneği
- 4- Bir davranışı başlatabilme, sürdürebilme ve sona erdirebilme yeteneği (Akt: Gacar, 2011).

Aliberti ve Emmons (1998) atılğan davranışın on önemli özelliğini şöyle sıralamıştır.

- 1- Kendini ifadeye dayalıdır.
- 2- Başkalarının haklarına saygı göstermektir.
- 3- Dürüstlüktür.
- 4- Doğrudan ve kesindir.
- 5- Bir ilişkide ilgili, her iki tarafın eşitliğine ve yararına güdümlüdür.
- 6- Duyguların ve sınırların, hakların, gerçeklerin, görüşlerin, ricaların söze dökülmesidir.

7- İletilmek istenen mesaj için göz teması, ses, vücut duruşu, yüz ifadesi, el ve vücut hareketleri, mesafe, zamanlama, akıcılık ve dinleme gibi dil dışı öğelerden yararlanmaktadır.

8- Evrensel değil; kişiye duruma uygundur.

9- Toplumsal sorumluluk göstermektir

10- İnsan doğasında yoktur öğrenilir.

Atılğan davranış biçiminin diğer özelliklerine göz atacak olursak; İnsan ilişkilerinde eşitliği gözetmek, ilgili insanları eşit görmek, zayıf olan tarafı kişisel güçle donatarak güç dengesini sağlamak ve herkesin kazanmasını mümkün kılacak eşit şartları oluşturmak. Başkalarını hor görmeden kendi çıkarları doğrultusunda hareket etme, kariyer, ilişkiler, hayat tarzı, zaman, programlama ile ilgili kararlar verebilme; sohbetler başlatma ve etkinlikler planlama; kendi düşüncesine güvenme; hedefler belirleme ve onlara ulaşmak için çaba gösterme; insanlardan yardım isteme ve sosyal etkinliklere katılma anlamına gelmektedir. Endişe duymadan kendini savunmak, hayır diyebilmeyi, zaman ve enerjiyle ilgili sınırlar koymayı, eleştirilere, küçümsemelere ve öfke krizlerine tepki göstermeyi, bir fikir ifade etmeyi, desteklemeyi veya savunmayı kapsamaktadır. Duyguları dürüstçe ve rahatlıkla ifade etmek, karışık bir görüşü dile getirebilmek, öfkeyi kırıcı olmadan dışa vurmak, arkadaşlık veya ilgi göstermek, korku veya endişeyi kabul etmek, spontane davranmak ve bütün bunların hepsini rahatça yapmak anlamına gelmektedir.

Haklarını kullanmak; bir vatandaş, bir tüketici, bir örgüt, okul ya da çalışma grubu üyesi veya sosyal olaylara görüş belirtmek için katılan bir katılımcı olarak değişiklik için uğraş vermek, kendinin ve başkalarının haklarına yapılan saldırılara tepki gösterebilmektir. Başkalarının haklarını çiğnememek ise; yukarıda sıralanan kişisel hedeflere, başka insanların eleştirisine maruz kalmadan, onlara zarar vermeden, onları korkutmadan ve manipüle etmeden ulaşmak anlamını taşımaktadır. Bu tanımın bütün nitelikleri bir araya getirildiğinde atılğanlığın, bireyin hayatındaki diğer insanlara da değer veren olumlu davranışlar bütünü olduğu görülmektedir (Ercan, 2010).

1.12 Atılğanlık Biçimleri

Atılğanlık üzerine çalışmalar yapan bilim adamları atılğanlık davranışının değişik biçimlerinden söz etmektedirler ve atılğanlık davranışlarını değişik şekillerde sınıflandırmaktadırlar. Bu çalışmalardan hareketle atılğanlık davranış biçimlerini temel olarak şu şekillerde inceleyebiliriz.

1.12.1 Temel Atılganlık

Atılganlığın bu biçimi, inançların, duyguların ve düşüncelerin, basit ve net bir biçimde dile getirilmesini ifade etmektedir. Örneğin, sözünün kesildiği bir durumda bu atılganlık biçimini sergileyen kişi; "Özür dilerim, söylemek istediğimi tamamlamak istiyorum" şeklinde bir cümle kullanabilir (Gacar, 2011).

1.12.2 Empatik Atılganlık

Atılganlığın bu biçimi, etkileşimde olduğunuz kişiye karşı duyarlı olmaktır. Genellikle iki aşaması vardır: Birincisi, karşıdakinin içinde bulunduğu durumu ve duygularını anlamak; ikincisi ise, kendi hakkınızı da kollayan bir biçimde, bu anlayışı dile getirmektir. Örneğin; "Gerçekten çok meşgul olduğumu biliyorum. Ama ilişkimizin senin için de önemli olduğunu hissetmek istiyorum. Bu nedenle, senden bana, yalnızca ikimizin beraber olabileceği bir zamanı ayırmanı istiyorum."

1.12.3 Daha Önceki Atılgan Davranışları Basamak Olarak Kullanma

Karşınızdaki kişi sizin temel atılganlık davranışınıza tepki vermediği ve haklarınızı çiğnemeye devam ettiği zaman uygulanır. Atılgan davranışınızın dozunu artırabilirsiniz ve hatta biraz resmileşirsiniz. Duygularınızı ve isteklerinizi birkaç kez, basit ve net bir biçimde dile getirdikten sonra, son sözünüzü söyleyebilirsiniz. Örneğin: "Eğer arabamı yarın saat 17.00'ye kadar onarmazsanız, kendime daha iyi bir tamirci arayacağım." gibi.

1.12.4 Ben-Dili'ni Kullanarak Atılgan Davranma

Söze 'ben' diye başlayarak duygularınızın, düşüncelerinizin ve isteklerinizin size ait olduğunu vurgularsınız. Kuracağınız cümleler genellikle dört bölümden oluşur:

1. Karşıdakinin belli bir davranışına işaret etmek.
2. O davranışın sizin üzerinizde yarattığı etkiyi, size neler hissettirdiğini belirtmek.
3. O davranışı nasıl yorumladığınızı söylemek.
4. Nasıl bir davranışı tercih edeceğinizi aktarmak.

Örneğin: "..... yaptığında ..... (hissediyorum) çünkü bu davranışını (şöyle) yorumluyorum. Oysa (şu şekilde) davransan (şöyle) etkilenirdim" gibi.

"Konuşurken yüzüme bakmadığın zamanlar, söyleyeceklerimi karıştırıyorum. Kendimi çok kötü hissediyorum. Çünkü bana yeterince önem vermiyormuşsun gibi geliyor. Oysa beni dinlerken yüzüme bakman daha hoşuma gidecek". Bu şekilde bir ifade tarzıyla kişi,

tür bir ifade tarzıyla, hem kendi olumsuz duygularınızı içinize atmamış olacak, hem de karşınızdaki insanın savunmaya geçip, size saldırmasını engelleyebilecektir.
<http://www.pdgm.bilkent.edu.tr/atilganlik.html>

1.13 Atılğan Davranış Tarzının Öğeleri

Atılğan davranış tarzını sistemli bir şekilde inceleyen davranış bilimciler, atılğan bir eyleme katkıda bulunan birkaç önemli öge olduğu sonucuna varmışlardır. Araştırmacıların ele aldıkları öğeler aslında sağlıklı iletişim için temel teşkil etmektedir. Alberti ve Emmons (2002) etnik ve kültürel faktörlerin atılğanlık üzerindeki etkisini göz önünde bulundurulması gerektiğini hatırlatarak atılğan denilebilecek bir eylemdeki temel öğeleri şöyle sıralamışlardır; (Ercan, 2010).

Göz teması: Bireyin konuşurken nereye baktığı çok önemlidir. Konuşulan kişiyle göz teması kurmak konuşmadaki içtenliği ifade eder, ona saygı duyulduğu anlamına gelir ve söylenenleri daha etkili kılar. Sürekli başka tarafa bakmak ya da gözleri kaçırmak karşıdaki kişinin ciddiye alınmadığını ya da kendisine güvenilmediğini düşünmesine sebep olabilir. Öte yandan çok ısrarlı bakmak karşıdaki kişiye rahatsızlık verebilir.

Vücut duruşu: Bir kimseyle konuşurken bunu karşılıklı yapmak yüzle birlikte vücudu da muhabata çevirmek gerekmektedir. İletişim kalitesini arttırmak için, karşıdaki insanın yapısına göre oturmak veya ayakta durmak da anlamlılık kazanabilir. Örneğin; uzun boylu yetişkin ile küçük bir çocuk arasındaki iletişimde yetişkinin eğilip konuşması çocuğun istekliliğini de artırır. Fakat kişinin hakkını savunmasını kendisini ifade etmesini gerektiren yerlerde durum farklılaşabilir.

Mesafe / Fiziksel temas: Kültürel ve sosyal anlamda her toplumda, yakınlık ve temasa farklı anlamlar yüklediği gözlenmektedir. İklimsel açıdan bile değerlendirildiğinde, karşılıklı konuşmada aradaki mesafenin soğuk iklimli bölgelerde daha çokken, sıcak bölgelerde daha az olduğu görülmektedir. Örneğin; Avrupa ülkelerinde cinsiyet fark etmeden fiziksel mesafenin kısa olması ve kucaklama yadırganmazken, müslüman ülkelerde farklı cinsiyetler arasında bu tarz iletişim kabul görmeyebilmektedir.

El ve vücut hareketleri: İletişimde uygun el ve vücut hareketleriyle konuşmayı desteklemek, mesaja açıklık ve sıcaklık katabilmektedir. Ayrıca; konuşmacının açık, kendine güvenli olduğunu göstermektedir. Genelde kültürle ilişkilendirilen el kol hareketliliğinin, anlatılan şeyin içeriğine derinlik ve güç kattığı da kabul edilmektedir.

Yüz ifadesi: İletilen mesajın etkili olması için iletenin yüz ifadesinin de ona uygun olması gerekmektedir. Bir dostla sohbet ederken kaşları çatmanın uygun kabul edilmemesi gibi, yüz ve kelimelerin de aynı şeyi ifade etmesi gerekmektedir.

Ses tonu (iniş, çıkış, yükseklik): Her birey için iyi ayarlanmış bir ses tonu hem ikna edici hem de ürkütücülükten uzaktır. İnişsiz, çıkışsız bir fısıltı ile konuşulduğunda ciddiye alınmayabilen kişi, bağırdığı zaman ise; muhatabı savunmaya geçirip iletişimi sekteye uğratabilmektedir. Bu durumda sesi üç boyutta düşünüp; sesin tonunu (yumuşak ya da öfkeli), vurgusunu ya da iniş-çıkışını ve yüksekliğini kontrol etmek gerekmektedir.

Akıcılık: Her türlü iletişimde söylemek istenilen şeyin karşı tarafça anlaşılması için akıcı bir konuşma yapmanın çok daha etkili olduğu gözlenmiştir. Akıcı konuşma egzersizlerinde kriter olarak belirlenen otuz saniye süreyle duraklamaksızın spontane konuşmak iyi bir başlangıç olarak kabul edilmektedir.

Zamanlama: Atılğan davranış, gerektiği zaman yerinde yapılırsa işlevsel olmaktadır.

Dinleme: Atılğan bir dinleme yapmak, diğer insanlarla aktif olarak ilgilenmeyi gerektirmektedir. İletişimde dinlemek, diğer insana olan saygının ifadesi olarak kabul edilmektedir. Başka meşguliyetleri bir kenara bırakarak, mümkünse göz teması kurarak, işittiğini göstermek için başıyla onay vererek, hemen yorum yapmadan anlamaya çalışarak dinlemek; *atılğan dinlemeyi* ifade eden öğrenilebilir bir beceridir.

Düşünceler: Atılğanlığın doğrudan gözlenmesi mümkün olmayan bir ögesi de düşünme süreci olarak kabul edilmektedir. Bu süreci New Yorklu psikolog Albert Ellis A-B-C olarak şıklara indirgemmiştir. (A)'da olay oluşmakta; (B)'de kişi bunu görüp içsel olarak yorumlamakta , (C)'de ise, kişi tepki göstermektedir. Kişisel gelişimde de ele alınan temel faktörlerden biri olan B şikkı, yani algılama ve düşünce süreci işin en karışık kısmıdır. Temelinde, kişinin atılğan davranış göstermesini, kendini ifade etmesini engelleyen olumsuz düşünce kalıplarını kaldırmaya yönelik bir çaba bulunmaktadır.

İçerik: Dürüst ve spontane ifadenin ön plana çıktığı atılğan eylemlerde, içerik çok daha geri planda kalmaktadır. Atılğan olabilmek için; kültürel ortamı da göz önünde bulundurarak neyin, kime ve nasıl söylenildiğine dikkat edip mutlaka doğru ve iyi seçilmiş sözcüklerle bireyin kendisini ifade etmesi gerekmektedir.

1.14 Atılğanlık ve Kültürel Farklılıklar

Atılğanlık üzerine yapılan çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda, kültürel farklılıkların atılğanlık davranışı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Kendini ifade edebilme arzusu temel bir insani ihtiyaç olmasına rağmen kişiler arası ilişkilerde atılganlık batı toplumlarının bir özelliği olarak algılanmaktadır. Örneğin; Asya toplumlarında grup üyeliği (aile, klan, çalışma grubu) ve saygınlık çok değerlidir. Bir birey için kendini nasıl gördüğü değil, başkalarının onu nasıl gördüğü önemlidir. Kibarlık, temel meziyetlerden biridir ve iletişim sanki yüz yüze gelmekten ve karşıdaki insanı kırmaktan kaçınırcasına dolaylıdır. Batı kültürlerinde baskın olarak görülen atılganlık yani; kendini “dolaysız ifade etme” şekli geleneklere değer veren kültürlerce uygun bir davranış tarzı değildir (Alberti ve Emmons, 1998).

Furnham (1979), ise atılganlığın tamamen kültürel özelliklerle alakalı olduğunu savunmuş; özellikle doğu kültüründe, kadınların tam bir itaat etme ve boyun eğme zorunluluğu taşıdığını ileri sürmüştür. Ona göre; bireyciliği ve yarışmayı teşvik eden kültürlerde yetişen bireyler, kolektivist ve itaat etmeyi onaylayan kültürlerde yetişen bireylerden daha atılgan olmaktadır.

Mondeca ve MacInytre, Amerikalı ve Portekizli öğrencilerin atılganlık düzeyleri ile atılganlık düzeylerini etkileyen etmenleri araştırmıştır. Araştırma sonucunda Portekizli öğrencilerin atılganlık düzeylerinin oldukça düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca Portekizli öğrencilerin çevrelerini değiştirme isteksizliği ve diğer insanlara karşı haklarını korumada çaresizlik hissettikleri, bağımsız davranma yerine uymayı onaylayan ve pekiştiren aile tutumlarına sahip oldukları, sosyal yapıyı koruduğuna inanılan gelenekleri bireyin tanınmasından daha önemli gördükleri belirlenmiştir (Arı, Akt. Ünal, 2007).

Ülkemizde aile içi eğitim anlayışı genel olarak, çocuğu edilgenleştirici bir nitelik taşımaktadır. Geleneksel terbiye anlayışı çocuğun konuşmasına, düşünce üretmesine olanak vermemektedir. Suskun, itiraz edemeyen çocuk, terbiyeli olarak nitelendirilmektedir. Böylece itaatkâr toplum oluşumunun temeli aile içinde atılmış olmaktadır. Öte yandan zora başvurma gibi cezalandırma yöntemleri, eğitime yollarından biri olarak görülmektedir (Ünal, 2007). Bu durumda ise bireylerin atılgan davranış göstermelerinde çekimser kalabileceğini düşündürebilir. Latin ve İspanyol toplumlarında ise; birçok birey ve alt grup “maçoluk” tarzını o kadar önemsemiş ve vurgulamıştır ki, tanımlanan biçimi ile atılganlık; özellikle erkekler için neredeyse uysallık ile eşdeğer görülmektedir. Bu durumda, erkeğin kendini ifade etmesi, bir nevi güç gösterisi haline gelmiştir (Alberti ve Emmons, 1998).

1.15 Atılganlık ve Spor

Spor günlük hayatın hemen hemen tüm yönlerini etkileyen çok önemli bir olgudur. Ayrıca sporun diğer bir önemi, bir sosyalleştirme aracı olması ve insanları birleştirici

rolünden de kaynaklanmaktadır. Bireylerin spor etkinliklerinde bulunmalarının beden, ruh ve kişilik yapısını geliştirmede, iradeyi güçlü kılmada, grup çalışmasını kolaylaştırmada, kendisini kontrol etmede ve başkalarına saygıyı öğrenmede önemli katkılar sağladığı, araştırma bulgularında yer almaktadır (Yalçinkaya, Silkü ve Özkütük, 2002).

Spora katılımın bireyin fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik özellikleri üzerine olumlu etkisinin gösterildiği çalışmalara ek olarak, kişiler arası iletişimde önemli bir özellik olan atılganlığın, sportif aktivitelere katılan bireylerde yüksek olduğu ve sporcuların sedanterlere oranla atılganlık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Bazı çalışmalar, bireysel ve takım sporları ile uğraşan sporcuların farklı kişilik özelliklerine sahip olduğunu bununla birlikte farklı atılganlık düzeylerine sahip olduklarını göstermiştir (BAVLI, 2009). Ayrıca Spor yapanlar ve yapmayanlar arasında yapılan çalışmalarda spor yapanların spor yapmayanlara göre daha canlı, dışa dönük, daha çalışkan, daha sabırlı, toplumsal ilişki kurmaya daha hazır, yeni bir duruma uyum sağlamalarının daha kolay, duygusal yönden daha dengeli oldukları bulunmuştur (Mollaoğulları ve Alptuğ, 2013).

Egzersiz ve beslenmenin hastalıkların önlenmesi ve sağlığın desteklenmesi açısından önemini araştırdığı Akande ve ark. Sporun yaratıcı ifade, özgüven, benlik kavramı ve atılganlığı geliştirdiğini, dolayısıyla okul, iş ve spor başarısını artırdığını belirtmişlerdir (Etzet ve Mears, uygulamalı beden eğitimi ve terapötik rekreasyonun eğlendiren anlamlı etkinlikler olduğunu, psikolojik ve sosyal bazı olumsuzluklarla başa çıkma aracı olarak kullanılabileceğini, atılganlığın bu etkinliklerde hedeflerden biri olduğu ve başlı başına bir eğitim olarak da ele alınması gerekliliğini vurgulamaktadır (Gacar, 2011).

İKİNCİ BÖLÜM

MATERYAL ve METOT

2.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmada anket, tarama ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modellerinde amaçların ifade edilişi genellikle, soru cümleleri ile olur. Bunlar: „Ne idi?“, „Nedir?“, „Ne ile ilgilidir?“, ve „Nelerden oluşmaktadır?“ gibi sorulardır (Karasar, 2009). İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Bu tür bir düzenlemede, aralarında ilişki aranacak değişkenler, tekil taramada olduğu gibi, ayrı ayrı sembolleştirilir. Ancak bu sembolleştirme (değerler verme, ölçme), ilişkisel bir çözümlenmeye olanak verecek şekilde yapılmak zorundadır (Karasar, 2009).

2.2 Araştırmanın Evreni

Bu araştırmanın evrenini Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nun çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 229 kadın ve 191 erkek olmak üzere toplam 420 öğrenci katılmıştır. Öğrenciler tamamen gönüllülük esasına uygun olarak araştırmaya dâhil edilmiştir.

2.3 Araştırmada Kullanılan Gereçler

2.3.1 Rathus Atılganlık Envanteri (Rathus Assortiveness Schedüle):

Rathus Atılganlık Envanteri kişilerarası ilişkilerde atılganlığın ölçülmesi amacıyla Spencer Rathus tarafından (1973) geliştirilmiş, Nilüfer Voltan Acar tarafından Türkçeye çevrilip, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılarak uyarlanmıştır (111).

Bu envanter, olumlu ve olumsuz ifade içeren 30 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerdeki olumlu ve olumsuz ifadelerin aldığı sayısal değerler birbirinden farklıdır. Olumlu ifadelerin sayısal değerleri toplamı ile olumsuz ifadelerin sayısal değerleri toplamı ayrı ayrı tekrar toplanarak atılganlık puanı elde edilmektedir. Olumlu ifadeler (3, 6, 7, 8, 10, 18, 20, 21, 22, 25, 27, 28, 29 (13 madde), Olumsuz ifadeler (1, 2, 4, 5, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 23, 24, 26, 30 (17 madde).

Envanterin Amerika Birleşik Devletleri'nde Rathus ve Nevid (1977), Vaal ve Mc. Cullagh (1977), Hollandsworth ve Galassi (1977), Türkiye'de Voltan (1980) tarafından geçerlilik-güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Ülkemiz kültürüne uyarlanan ölçeğin Rathus tarafından, güvenilirlik katsayısı cronbach alfa 0,76, geçerlilik katsayısı 0,70 olarak bulunmuştur. Voltan (1980), envanterin alfa tutarlılık katsayısını 0,70, test-tekrar test güvenilirliğini 0,92 olarak saptanmıştır. Ülkemizde ise Ayhan (2012) tarafından yapılan araştırmada elde edilen güvenilirlik katsayısı cronbach alfa 0.88 olarak bulunmuştur.

Rathus Atılganlık Envanterinin araştırma örnekleminiz için güvenilirlik katsayısı cronbach alfa 0,71 olarak bulunmuştur.

2.3.2 İletişim Becerileri Ölçeği:

Öğretmen adaylarının algılanan iletişim becerilerini değerlendirmek için, Korkut (1996) tarafından geliştirilen, daha sonra üniversite öğrencilerine uyarlanan (Korkut, 1999) İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ) kullanılmıştır. 25 maddelik bu ölçek 5'li Likert tipi bir ölçektir. Bireyler ölçekteki ifadelerle katılma derecelerini "her zaman (5), sıklıkla (4), bazen (3), nadiren (2), ve hiçbir zaman (1)" şıklarından birisini işaretleyerek belirtmişlerdir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, bireylerin kendi iletişim becerilerini olumlu yönde değerlendirdiklerini ifade etmektedir.

İBDÖ' nün güvenilirlik çalışmasında testin tekrarı yöntemi sonucunda güvenilirlik katsayısı 76 olarak bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılığını saptamak amacıyla hesaplanan Cronbach Alfa Katsayısı ise 80 olarak bulunmuştur (Korkut,1996). İletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin üniversite öğrencileriyle yapılan güvenilirlik çalışmasında testin tekrarı yöntemiyle iki hafta arayla 58 öğrenciye uygulama yapılmış, güvenilirlik katsayısı 78 ($p<.001$), iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa değeri ise 86 olarak bulunmuştur (Korkut, 1999).

Ölçek maddelerinin yapı geçerliliği Korkut (1996) tarafından temel bileşenler faktör analiziyle gerçekleştirilmiş, İBDÖ' nün tek boyutlu olduğu ortaya konmuştur. Ölçeğin üniversite öğrencileri için gerçekleştirilen geçerlik çalışmasında ise benzer ölçekler geçerliliği kullanılmış, 58 öğrenciye İBDÖ ile birlikte Dökmen tarafından 1988 yılında geliştirilen Empatik Eğilim Ölçeği uygulanmış, bu iki ölçek arasındaki geçerlik katsayısı 52' olarak belirlenmiştir (Korkut, 1999).

İletişim Beceri Ölçeği'nin araştırma örnekleminiz için güvenilirlik katsayısı cronbach alfa 0,94 olarak bulunmuştur.

2.4 Verilerin Toplanma Yöntemi ve Süresi

Araştırmanın verileri Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu dersliklerinde 1 Mart- 20 Nisan 2014 tarihleri arasında olasılıksız örnekleme yöntemiyle seçilen araştırmaya katılmaya gönüllü öğrencilerle ile yüz yüze görüşülerek ve kâğıt kalem tekniği kullanılarak toplanmıştır. Katılımcılar, araştırma verilerinin toplanmasında kullanılan anketi ortalama olarak 15 dakikada doldurmuşlardır.

2.5 Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Elde eden verilerin değerlendirilmesi bilgisayar ortamında Statistical Package for Social Science for Windows (SPSS) 21 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Analiz ve değerlendirmelerde, sosyo-demografik ve mesleki özellikleri tespit etmeye yönelik olarak sayı ve yüzde analizlerinden, değişkenler arasındaki ilişkilerin açıklanması için kolerasyon testinden ve istatistiksel farklılık çıkarımlarına erişme bilmek için ise T-test, anova testlerinden yararlanılmıştır.

2.6 Araştırmanın Etik Açıklamaları

Araştırmanın yapılabilmesi için; Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Bilimsel Etik Kurulu'ndan gerekli izinler alınmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçekler için geçerlilik güvenilirlik çalışması yapanlardan kullanım izni alınmıştır (Ek:). Ayrıca araştırmanın amacı ve yöntemi bildirildikten sonra araştırmaya katılmaya gönüllü bireyler ile çalışılmıştır. Araştırmaya katılan bireylere isimlerinin söz konusu olmadığı, araştırma verilerinin toplu olarak değerlendirileceği konusunda bilgi verilerek sözlü onamları alınmıştır.

2.7 Bulgular

Tablo 2.1 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bölüm Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
Öğretmenlik	108	25,7
Spor Yöneticiliği	108	25,7
Antrenörlük	108	25,7
Rekreasyon	96	22,9
Toplam	420	100,0

Tablo 2.1’de elde edilen bulgulara bakıldığında, katılımcıların % 25,7’sinin Öğretmenlik bölümü, % 25,7’sinin Spor yöneticiliği, %25,7’si Antrenörlük ve %22,9’unun de Rekreasyon bölümünde öğrenim görmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 2.2 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sınıf Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
1. Sınıf	120	28,6
2. Sınıf	101	24,0
3. Sınıf	120	28,6
4. Sınıf	79	18,8
Toplam	420	100,0

Tablo 2.2’deki bulgulara bakıldığında, katılımcıların % 28,6’sının 1.sınıf , % 24’ünün 2. sınıf, %28,6’sının 3. sınıf ve %18,8’inin 4. sınıfta öğrenim görmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 2.3 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
Erkek	191	45,5
Kadın	229	54,5
Toplam	420	100,0

Tablo 2.3’teki bulgulara bakıldığında, katılımcıların %45,5’inin erkek ve %54,5’inin kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 2.4 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaş Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
18 yaş- 22 yaş	279	66,4
23 yaş- 26 yaş	112	26,7
27 yaş ve üzeri	29	6,9
Toplam	420	100,0

Tablo 2.4’teki bulgular incelendiğinde, katılımcıların %66,4’ünün 18-22 yaş, %26,7’sinin 23-26 yaş ve %6,9’unun 27 yaş ve üzeri yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 2.5 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Medeni Durum Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
Bekâr	405	96,4
Evli	15	3,6
Toplam	420	100,0

Tablo 2.5'teki bulgulara bakıldığında, katılımcıların %96,4'ünün bekâr ve %3,6'sının evli olduğu görülmektedir.

Tablo 2.6 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Anne Eğitim Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
Okuryazar değil	110	26,2
İlköğretim	135	32,1
Lise	98	23,3
Üniversite	77	18,3
Toplam	420	100,0

Tablo 2.6'daki bulgular değerlendirildiğinde, katılımcıların annelerinin, %26,2'ünün okuryazar olmadığı, %32,1'inin ilköğretim, %23,3'ünün lise ve %18,3'ünün üniversite mezunu oldukları görülmüştür.

Tablo 2.7 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Baba Eğitim Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
Okuryazar değil	31	7,4
İlköğretim	212	50,5
Lise	100	23,8
Üniversite	77	18,3
Toplam	420	100,0

Tablo 2.7 incelendiğinde, katılımcıların babalarının %7,4'ünün okuryazar olmadığı, %50,5'inin ilköğretim, %23,8'inin lise ve %18,3'ünün üniversite mezunu oldukları görülmüştür.

Tablo 2.8 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Gelir Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
Asgari ücret ve altı	27	6,4
1000TL-2000TL	249	59,3
2500TL ve üzeri	144	34,3
Toplam	420	100,0

Tablo 2.8’de elde edilen bulgulara bakıldığında, katılımcıların %6,4’ünün asgari ücret ve altında, %59,3’ünün 1000-2000TL ve %34,3’ünün 2500TL ve üzeri gelir düzeyine sahip oldukları görülmüştür.

Tablo 2.9 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İkamet Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
Büyükşehir	190	45,2
İl merkezi	75	17,9
İlçe merkezi	94	22,4
Köy	61	14,5
Toplam	420	100,0

Tablo 2.9’da elde edilen bulgular incelendiğinde, katılımcıların %45,2’sinin Büyükşehirde, %17,9’unun İl merkezinde, %22,4’ünün İlçe merkezinde ve %14,5’inin Köylerde ikamet ettikleri görülmüştür.

Tablo 2.10 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Spor Yapma Sıklığı Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
Hafta içi her gün	95	22,6
Haftada üç gün	168	40,0
Sadece hafta sonları	28	6,7
Ara sıra	129	30,7
Toplam	420	100,0

Tablo 2.10’da elde edilen bulgulara bakıldığında, katılımcıların %22,6’sının hafta içi her gün, %40,0’ının haftada üç gün, %6,7’sinin sadece hafta sonları ve %30,7’sinin ara sıra spor yaptıkları görülmüştür.

Tablo 2.11 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Spor Türü Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
Kulüp bünyesinde	164	39,0
Bir arkadaş grubuyla	156	37,1
Bir spor eğitmeni gözetiminde	31	7,4
Bireysel olarak program dâhilinde	42	10,0
Bireysel olarak program olmaksızın	27	6,4
Toplam	420	100,0

Tablo 2.11 incelendiğinde, katılımcıların %39,0’unun kulüp bünyesinde, %37,1’inin bir arkadaş grubuyla, %7,4’ünün bir spor eğitmeni gözetiminde, %10,0’unun bireysel program dâhilinde ve %6,4’ünün bireysel olarak program olmaksızın spor yaptıkları görülmektedir.

Tablo 2.12 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Spor Yapma Amacı Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
Kişisel gelişim	179	42,6
Sağlıklı yaşam	170	40,5
Sosyo kültürel aktivitelere katılım	71	16,9
Toplam	420	100,0

Tablo 2.12 değerlendirildiğinde, katılımcıların %42,6'sının kişisel gelişim, %40,5'inin sağlıklı yaşam ve %16,9'unun sosyo kültürel aktivitelere katılım amacı ile spor yaptıkları görülmüştür.

Tablo 2.13 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Spor Branşını Seçme Nedeni Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
Kişisel tercihim	282	67,1
Aile bireylerim	60	14,3
Beden eğitimi ve spor öğretmenim	36	8,6
Başarılı ve ünlü sporcular	42	10,0
Toplam	420	100,0

Tablo 2.13'te katılımcıların %67,1'inin kişisel tercihi ile %14,3'ünün aile bireyleri, %7,6'sının beden eğitimi ve spor öğretmeni ve %10,0'unun başarılı ve ünlü sporcular aracılığı ile spor branşlarını seçtikleri görülmektedir.

Tablo 2.14 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İlgi Alanı Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
Kitap-dergi	125	29,8
Sinema	139	33,1
Tiyatro	27	6,4
Müzik	129	30,7
Toplam	420	100,0

Tablo 2.14'te Elde edilen bulgulara bakıldığında, katılımcıların %29,8'inin kitap-dergi, %33,1'inin sinema, %6,4'ünün tiyatro ve %30,7'sinin müzik alanlarına ilgi duydukları görülmüştür.

Tablo 2.15 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bireysel ya da Takım Sporu Yapma Durumu Değişkenini Gösteren Frekans Dağılımı

	N	%
Bireysel Sporlar	169	40,2
Takım Sporları	251	59,8
Toplam	420	100,0

Tablo 2.15'teki bulgular değerlendirildiğinde, katılımcıların % 40,2'sinin bireysel sporlar ve %59,8'inin takım sporları yaptığı görülmüştür.

Tablo 2.16 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Cinsiyet Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

	Cinsiyet	N	Ort.	S.S	T	P
İletişim Becerileri Düzeyleri	Erkek	191	3,8725	,73614	-0,756	0,450
	Kadın	229	3,9268	,73259		
Atılganlık Düzeyleri	Erkek	191	3,4825	,27874	-10,493	0,000
	Kadın	229	3,8699	,46783		

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($t = -0,756$; $p > .05$).

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($t = -10,493$; $p < .05$).

Tablo 2.17 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Sınıf Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

	K.T	df	K.O	F	P	
İletişim Becerileri	Gruplar Arası	,373	3	,124	0,237	0,871
	Grup İçi	218,045	416	,524		
	Toplam	218,418	419			
Atılganlık	Gruplar Arası	,719	3	,240	1,254	0,290
	Grup İçi	79,568	416	,191		
	Toplam	80,287	419			

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, sınıf değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 0,237$; $p > .05$).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, sınıf değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 1,254$; $p > .05$).

Tablo 2.18 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Bölüm Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

		K.T	df	K.O	F	P
İletişim Becerileri	Gruplar Arası	0,006	3	0,002	0,024	0,994
	Grup İçi	218,412	416	0,525		
	Toplam	218,418	419			
Atılganlık	Gruplar Arası	0,022	3	0,007	0,038	0,990
	Grup İçi	80,265	416	0,193		
	Toplam	80,287	419			

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, bölüm değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 0,024$; $p > .05$).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, bölüm değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 0,038$; $p > .05$).

Tablo 2.19 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Medeni Durum Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

	Medeni Durum	N	Ort.	S.S	T	P
İletişim Becerileri	Bekâr	405	3,9182	,72041	1,373	0,190
	Evli	15	3,6507	,74212		
Atılganlık	Bekâr	405	3,6951	,43999	0,391	0,701
	Evli	15	3,6556	,38311		

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, medeni durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($t=1,373$; $p>.05$).

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, medeni durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($t=0,391$; $p>.05$).

Tablo 2.20 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Anne Eğitim Düzeyi Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

Anne eğitimi		K.T	df	K.O	F	P	K.T
İletişim becerileri	Gruplar Arası	38,406	3	12,802	29,585	,000	1-2
	Grup İçi	180,012	416	,433			1-3
	Toplam	218,418	419				1-4
Atılganlık	Gruplar Arası	10,385	3	3,462	20,601	,000	
	Grup İçi	69,902	416	,168			1-2
	Toplam	80,287	419				1-3
							1-4

1:Okuryazar değil, 2:İlköğretim, 3:Lise, 4:Üniversite

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, anne eğitimi değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F=0,024$; $p<.05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında anne eğitim düzeyi değişkeni açısından anne eğitim düzeyini okuryazar değil olarak belirten bireylerin ($ort=3,4215$) iletişim beceri düzeyleri, ilköğretim ($ort=4,0747$), lise ($ort=4,2033$) ve üniversite ($ort=3,9387$) düzeyinde anne eğitimine sahip bireylere göre istatistiksel anlamda anlamlı bir farklılık gözlenmektedir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, anne eğitimi değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F=0,038$; $p<.05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında anne eğitim düzeyi değişkeni açısından anne eğitim düzeyini okuryazar değil olarak belirten bireylerin ($ort=3,4900$) atılganlık düzeyleri, ilköğretim ($ort=3,6339$), lise ($ort=3,6686$) ve üniversite ($ort=3,9554$) düzeyinde anne eğitimine sahip bireylere göre istatistiksel anlamda anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 2.21 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Baba Eğitim Düzeyi Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

		K.T	df	K.O	F	P	Tukey
İletişim becerileri	Gruplar Arası	45,487	3	15,162	36,474	,000	1-2, 1-3
	Grup İçi	172,931	416	,416			1-4
	Toplam	218,418	419				
Atılganlık	Gruplar Arası	4,368	3	1,456	7,979	,000	1-2, 1-3
	Grup İçi	75,918	416	,182			1-4
	Toplam	80,287	419				

1:Okuryazar değil, 2:İlköğretim, 3:Lise, 4:Üniversite

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, baba eğitimi değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 36,474$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında baba eğitim düzeyi değişkeni açısından baba eğitim düzeyini okuryazar değil olarak belirten bireylerin ($ort=2,7948$) iletişim beceri düzeyleri ilköğretim ($ort=3,9451$), lise ($ort=3,9520$) ve üniversite ($ort=34,2005$) düzeyinde baba eğitimine sahip bireylere göre istatistiksel anlamda anlamlı düzeyde düşüktür.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, baba eğitimi değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 7,979$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında baba eğitim düzeyi değişkeni açısından baba eğitim düzeyini okuryazar değil olarak belirten bireylerin ($ort=3,5419$) atılganlık düzeyleri ilköğretim ($ort=3, 3,6681$) lise ($ort=3,8640$) ve üniversite ($ort=3,6043$) düzeyinde baba eğitimine sahip bireylere göre istatistiksel anlamda anlamlı düzeyde düşüktür.

Tablo 2.22 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin İkamet Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

		K.T	Df	K.O	F	P	Tukey
İletişim becerileri	Gruplar Arası	17,885	3	5,962	12,367	,000	1-3, 1-4
	Grup İçi	200,533	416	,482			2-3, 2-4
	Toplam	218,418	419				
Atılganlık	Gruplar Arası	7,383	3	2,461	14,042	,000	1-3
	Grup İçi	72,904	416	,175			2-4
	Toplam	80,287	419				

1:Büyükşehir, 2:İl Merkezi, 3:İlçe Merkezi, 4:Köy

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, ikamet durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 12,367$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında ikamet durumu değişkeni açısından ikamet durumunu büyükşehir olarak belirten bireylerin ($ort=3,6117$) atılganlık düzeylerinin ilçe merkezi ($ort=3,8270$) ve köylerde ($ort=4,1838$) ikamet eden bireylere oranla daha düşük olduğu gözlenmiştir. Ayrıca il merkezinde ikamet eden bireylerin ($ort=3,8219$) ilçe merkezinde ($ort=4,1200$) ve köylerde ($ort=4,1838$) ikamet eden bireylere oranla daha düşük düzeyde iletişim becerisine sahip oldukları gözlenmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, ikamet durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 14,042$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında ikamet durumu değişkeni açısından ikamet durumunu büyükşehir olarak belirten bireylerin ($ort=3,7540$) atılganlık düzeylerinin ilçe merkezinde ($ort=4,1200$) ikamet eden bireylere oranla daha düşük olduğu gözlenmiştir. Ayrıca il merkezinde ($ort=3,4484$) ikamet eden bireylerin köylerde ($ort=3,6022$) ikamet eden bireylere oranla daha düşük seviyede atılganlık düzeyine sahip oldukları gözlenmiştir.

Tablo 2.23 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Spor Yapma Sıklığı Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

		K.T	Df	K.O	F	P	Tukey
İletişim becerileri	Gruplar Arası	4,177	4	1,044	2,023	,090	
	Grup İçi	214,241	415	,516			
	Toplam	218,418	419				
Atılganlık	Gruplar Arası	10,807	4	2,702	16,137	,000	4-1
	Grup İçi	69,480	415	,167			4-2
	Toplam	80,287	419				4-3

1:Hafta İçi Her Gün, 2:Haftada Üç Gün, 3:Sadece Hafta Sonları, 4:Arasına

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, spor yapma sıklığı durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 2,023$; $p > .05$).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, spor yapma sıklığı durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir

farklılık gözlenmiştir ($F = 16,137$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında spor yapma sıklığını ara sıra olarak belirten bireylerin ($ort=3,2333$) atılganlık düzeylerinin hafta içi her gün ($ort=3,9081$) haftada üç gün ($ort=3,7576$) ve sadece hafta sonları spor yapan ($ort=3,7333$) bireylere oranla daha düşük düzeyde atılganlık düzeyine sahip oldukları gözlenmiştir.

Tablo 2.24 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Spor Türü Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

		K.T	df	K.O	F	P	Tukey
İletişim becerileri	Gruplar Arası	33,658	4	8,414	18,900	,000	4-1, 4-2
	Grup İçi	184,760	415	,445			4-3
	Toplam	218,418	419				
Atılganlık	Gruplar Arası	31,467	4	7,867	66,871	,000	4-1, 4-2
	Grup İçi	48,820	415	,118			4-3, 5-3
	Toplam	80,287	419				5-2, 5-1

1: Kulüp bünyesinde, 2: Bir arkadaş gurubuyla, 3: Bir Spor Eğitmeni Gözetiminde, 4: Bireysel olarak program dâhilinde, 5: Bireysel olarak program olmaksızın

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, spor türü durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 18,900$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında spor yapma türünü bireysel olarak program dâhilinde belirten bireylerin ($ort=3,1022$) iletişim beceri düzeylerinin kulüp bünyesinde ($ort=3,7736$) bir arkadaş gurubuyla ($ort=3,9400$) ve bir spor eğitmeni gözetiminde ($ort=4,0566$) spor yapan bireylere oranla daha düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, spor türü durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 66,871$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında spor yapma türünü bireysel olarak program olmaksızın belirten bireylerin ($ort=3,4024$) atılganlık düzeylerinin kulüp bünyesinde ($ort=4,5785$) bir arkadaş gurubuyla ($ort=3,7476$) ve bir spor eğitmeni gözetiminde ($ort=3,5650$) spor yapan bireylere oranla daha düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir. Ayrıca bulgulara bakıldığında spor yapma türünü bireysel olarak program olmaksızın olarak belirten bireylerin ($ort=3,5481$) atılganlık düzeylerinin kulüp bünyesinde ($ort=4,5785$) bir arkadaş gurubuyla ($ort=3,7476$) ve bir spor eğitmeni gözetiminde ($ort=3,5650$) spor yapan bireylere oranla daha düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir.

Tablo 2.25 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Spor Yapma Amacı Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

		K.T	df	K.O	F	P
İletişim becerileri	Gruplar Arası	6,524	3	2,175	4,269	,056
	Grup İçi	211,894	416	,509		
	Toplam	218,418	419			
Atılganlık	Gruplar Arası	6,236	3	2,079	10,678	,051
	Grup İçi	74,050	416	,178		
	Toplam	80,287	419			

1:Kişisel gelişim, 2:Sağlıklı yaşam, 3:Sosyo kültürel aktivitelere katılım

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, spor yapma amacı durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 4,269$; $p > .05$).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, spor yapma amacı durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 10,678$; $p > .05$).

Tablo 2.26 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Spor Yapma Nedeni Durum Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

		K.T	df	K.O	F	P
İletişim becerileri	Gruplar Arası	1,661	3	,887	1,487	,103
	Grup İçi	97,757	416	,275		
	Toplam	99,418	419			
Atılganlık	Gruplar Arası	1,573	3	,524	2,270	,091
	Grup İçi	78,714	416	,189		
	Toplam	80,287	419			

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, spor yapma nedeni durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 1,487$; $p > .05$).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, spor yapma nedeni durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 2,270$; $p > .05$).

Tablo 2.27 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin İlgili Alanı Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

		K.T	df	K.O	F	P	Tukey
İletişim becerileri	Gruplar Arası	17,764	3	5,921	12,276	,000	4-1
	Grup İçi	200,654	416	,482			4-2
	Toplam	218,418	419				4-3
Atılganlık	Gruplar Arası	4,020	3	1,340	7,310	,000	3-1
	Grup İçi	76,266	416	,183			3-2
	Toplam	80,287	419				3-4

1:Kitap-Dergi, 2:sinema, 3:Tiyatro, 4:Müzik

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, ilgi alanı değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 12,276$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında ilgi alanını müzik olarak belirten bireylerin (ort=4,1829) iletişim beceri düzeylerinin kitap-dergi (ort=3,9082), sinema (ort=3,7212) ve tiyatro (ort=3,5659) olarak belirten bireylere oranla daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, ilgi alanı değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 7,310$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında ilgi alanını tiyatro olarak belirten bireylerin (ort=3,3272) atılganlık düzeylerinin kitap-dergi (ort=3,7285) sinema (ort=3,6935) ve müzik (ort=3,7370) olarak belirten bireylere oranla daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmiştir.

Tablo 2.28 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Bireysel ya da Takım Sporunu ile İlgilenme Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

	Yapmış Olduğu Spor	N	Ort.	S.S	T	P
İletişim Beceri Düzeyleri	Bireysel Sporlar	169	3,6767	,74125	5,595	0,000
	Takım Sporları	251	4,0649	,66601		
Atılganlık Düzeyleri	Bireysel Sporlar	169	3,6452	,41191	1,906	0,057
	Takım Sporları	251	3,7264	,45217		

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, bireysel ya da takım sporu yapma durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($t = 5,595$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında takım sporu yapan bireylerin (Ort; 4,0649) bireysel spor yapan bireylere (Ort: 3,6767) göre iletişim beceri düzeyleri daha yüksek olarak gözlenmiştir.

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, bireysel ya da takım sporu yapma durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($t = 1,906$; $p > .05$).

Tablo 2.29 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Yaş Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

		K.T	df	K.O	F	P	Tukey
İletişim becerileri	Gruplar Arası	11,846	2	5,923	11,957	,000	1-3, 2-3
	Grup İçi	206,572	417	,495			
	Toplam	218,418	419				
Atılganlık	Gruplar Arası	1,484	2	,742	3,926	,020	1-3, 2-3
	Grup İçi	78,803	417	,189			
	Toplam	80,287	419				

1:18-22 yaş, 2:23-26 yaş, 3:27 ve üzeri yaş

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, yaş değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 11,957$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında yaşı 27 ve üzeri (ort=3,3090) olan

bireylerin iletişim beceri düzeylerinin 18 -22 yaş (ort=3,9275) ve 23-26 yaş (ort=4,0171) aralığında olan bireylere oranla daha düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, yaş değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir (F =3,926; p< .05). Elde edilen bulgulara bakıldığında yaşı 27 ve üzeri (ort=3,6034) olan bireylerin atılganlık düzeylerinin 18-22 yaş (ort=3,6119) ve 23-26 yaş (ort=3,7360) aralığında olan bireylere oranla daha düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir.

Tablo 2.30 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Gelir Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

		K.T	df	K.O	F	P	Tukey
İletişim Becerileri	Gruplar Arası	4,902	2	2,451	4,786	,009	2-1, 3-1
	Grup İçi	213,516	417	,512			
	Toplam	218,418	419				
Atılganlık	Gruplar Arası	2,725	2	1,363	7,326	,001	2-1, 3-1
	Grup İçi	77,561	417	,186			
	Toplam	80,287	419				

1:Askari Ücret ve Altı, 2:1000TL-2000TL 3:2500TL ve Üzeri

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, gelir durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir (F =4,786; p< .05). Elde edilen bulgulara bakıldığında geliri asgari ücret ve altı (ort=3,5067) olan bireylerin iletişim beceri düzeylerinin 1000-2000 TL (ort=3,9550) ve 2500 TL ve üzeri (ort=3,9039) gelire sahip olan bireylere oranla daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, gelir durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir (F =7,326; p< .05). Elde edilen bulgulara bakıldığında geliri asgari ücret ve altı (ort=3,5333) olan bireylerin atılganlık düzeylerinin 1000-2000 TL (ort=3,7588) ve 2500 TL ve üzeri (ort=3,6113) gelire sahip olan bireylere oranla daha düşük seviyede olduğu gözlenmiştir.

2.8 Tartışma

Bu bölümde, beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim beceri envanterinin tümünden aldıkları puanlar ile atılganlık ölçeğinden aldıkları puanların

yorumuyla, alınan bu puanların öğrencilerin cinsiyet, sınıf, bölüm, medeni durum, anne ve baba eğitim düzeyi, ikamet ettiği yer, spor yapma sıklığı, spor türü, spor yapma amacı, gelir düzeyi, ilgi alanı, yaş, gelir düzeyi değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulguların yorumuna yer verilmiştir. Ayrıca elde edilen bulgular ilgili literatürle karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerine ilişkin bulgular: Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($t = -0,756$; $p > .05$). İlgili literatür incelendiğinde, Tepeköylü (2007) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulguları araştırma bulgularımızın aksine kadın öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ortalama puanlara bakıldığında Tepeköylü (2007) tarafından elde edilen ortalama sonuçlara oranla araştırmamızda elde edilen ortalamanın düşük olduğu söylenebilir. İlgili literatürde beden eğitimi ve spor yüksekokulu örnekleme dışında yapılan bazı araştırmaların bulguları ise araştırma bulgularımızla örtüşmektedir (Bulut, 2004; İlaslan, 2001).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, sınıf değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 0,237$; $p > .05$). İlgili literatür incelendiğinde, Tepeköylü (2007) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulguları araştırma bulgularımıza paralel olarak sınıf değişkeni açısından anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Aynı zamanda farklı örneklemlerde Korkut (1997) ve Pehlivan (2005) tarafından yapılan araştırma bulguları bulgularımızla paralellik göstermektedir. Yapılan literatür incelemesinde, beden eğitimi ve spor örnekleminde araştırma bulgularımızın aksi bulgulara rastlanmamıştır.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, bölüm değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 0,024$; $p < .05$). Tepeköylü (2007) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulguları araştırma bulgularımızın aksine bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yapılan literatür incelemesinde beden eğitimi ve spor örnekleminde, araştırma bulgularımızın paralelinde bulgulara rastlanmamıştır.

Bağımsız örneklerde, t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, medeni durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($t = 1,373$; $p > .05$).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, anne eğitimi değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 0,024$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında anne eğitim düzeyi değişkeni açısından anne eğitim düzeyini okuryazar değil olarak belirten bireylerin ($ort=3,4215$) iletişim beceri düzeyleri ilköğretim ($ort=4,0747$), lise ($ort=4,2033$) ve üniversite ($ort=3,9387$) düzeyinde anne eğitimine sahip bireylere göre istatistiksel anlamda anlamlı bir farklılık gözlenmektedir. Tepeköylü (2007) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulgularında araştırma bulgularımıza paralel olarak anne eğitimi değişkeni açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yapılan literatür incelemesinde beden eğitimi ve spor örnekleminde araştırma bulgularımızın aksi bulgulara rastlanmamıştır.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, baba eğitimi değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 36,474$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında baba eğitim düzeyi değişkeni açısından baba eğitim düzeyini okuryazar değil olarak belirten bireylerin ($ort=2,7948$) iletişim beceri düzeyleri ilköğretim ($ort=3,9451$), lise ($ort=3,9520$) ve üniversite ($ort=34,2005$) düzeyinde baba eğitimine sahip bireylere göre istatistiksel anlamda anlamlı düzeyde düşüktür. Tepeköylü (2007) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulgularında araştırma bulgularımızın aksine baba eğitimi değişkeni açısından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Yapılan literatür incelemesinde beden eğitimi ve spor örnekleminde araştırma bulgularımızın paralelinde bulgulara rastlanmamıştır.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, ikamet durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 12,367$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında ikamet durumu değişkeni açısından ikamet durumunu büyükşehir olarak belirten bireylerin ($ort=3,6117$) atılganlık düzeylerinin ilçe merkezi ($ort=3,8270$) ve köylerde ($ort=4,1838$) ikamet eden bireylere oranla daha düşük olduğu gözlenmiştir. Ayrıca il merkezinde ikamet eden bireylerin ($ort=3,8219$) ilçe merkezinde ($ort=4,1200$) ve köylerde ($ort=4,1838$) ikamet eden bireylere oranla daha düşük düzeyde iletişim becerisine sahip oldukları gözlenmiştir. Tepeköylü (2007) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulgularında araştırma bulgularımıza paralel olarak ikamet değişkeni açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yapılan literatür incelemesinde beden eğitimi ve spor örnekleminde araştırma bulgularımızın aksi bulgulara rastlanmamıştır.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, spor yapma sıklığı durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 2,023$; $p > .05$). Elde edilen bulgular dahilinde literatür incelendiğinde, bulgularımızın aksine Fişne (2009) tarafından yapılan araştırmada artan fiziksel aktivite düzeyi ile birlikte iletişim beceri düzeyinin de arttığı saptanmıştır. Korkut'a göre (2004) sportif aktivitelerle sağlanabilecek bedensel farkındalık, kişinin beden dilini bilinçli olarak kullanmasında da etkili olabilir. Küçük yaşlardan itibaren egzersiz yapma alışkanlığı edinmek, etkili iletişimde önemli olan ve dikkate alınması gereken sözsüz mesajlardandır ifadesi ise yine bulgularımızla çelişmektedir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, spor türü durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 18,900$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında spor yapma türünü bireysel olarak program dahilinde olarak belirten bireylerin (ort=3,1022) iletişim beceri düzeylerinin kulüp bünyesinde (ort=3,7736) bir arkadaş gurubuyla (ort=3,9400) ve bir spor eğitmeni gözetiminde (ort=4,0566) spor yapan bireylere oranla daha düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, spor yapma amacı durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 4,269$; $p > .05$). Yapılan literatür incelemesinde beden eğitimi ve spor örneğinde araştırma bulgularımızın aksi ya da paralelinde bulgulara rastlanmamıştır.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, spor yapma nedeni durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 1,487$; $p > .05$). Yapılan literatür incelemesinde beden eğitimi ve spor örneğinde araştırma bulgularımızın aksi ya da paralelinde bulgulara rastlanmamıştır.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, ilgi alanı değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 12,276$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında ilgi alanını müzik olarak belirten bireylerin (ort=4,1829) iletişim beceri düzeylerinin kitap-dergi (ort=3,9082), sinema (ort=3,7212) ve tiyatro (ort=3,5659) olarak belirten bireylere oranla daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, bireysel ya da takım sporu yapma durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($t = 5,595$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara

bakıldığında takım sporu yapan bireylerin (Ort; 4,0649) bireysel spor yapan bireylere (Ort: 3,6767) göre iletişim beceri düzeyleri daha yüksek olarak gözlenmiştir. Tepeköylü (2007) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulguları, araştırma bulgularımıza paralel olarak ilgilenilen spor değişkeni açısından anlamlı farklılıklar göstermektedir. Yapılan literatür incelemesinde beden eğitimi ve spor örnekleminde araştırma bulgularımızın aksi bulgulara rastlanmamıştır.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, yaş değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 11,957$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında yaşı 27 ve üzeri (ort=3,3090) olan bireylerin iletişim beceri düzeylerinin 18-22 yaş (ort=3,9275) ve 23-26 yaş (ort=4,0171) aralığında olan sporculara oranla daha düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir. Tepeköylü (2007) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulgularında araştırma bulgularımızın aksine yaş değişkeni açısından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Aynı zamanda araştırma bulgularımızı destekleyen sonuçlara ilgili literatürde rastlanmaktadır. Araştırma bulgularımıza paralel olarak Görür (2001) tarafından yapılan araştırma bulguları yaş değişkeni açısından araştırmamızla paralellik göstermektedir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, gelir durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 4,786$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında geliri asgari ücret ve altı (ort=3,5067) olan bireylerin iletişim beceri düzeylerinin 1000-2000 TL (ort=3,9550) ve 2500 TL ve üzeri (ort=3,9039) gelire sahip olan bireylere oranla daha düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir. Tepeköylü (2007) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulgularında, araştırma bulgularımızın aksine gelir değişkeni açısından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Fakat ilgili literatür incelendiğinde, Görür (2001) ve Saygıdeğer (2004) tarafından yapılan araştırma bulguları gelir değişkeni açısından araştırma sonuçlarımızla paralel sonuçlar içermektedir.

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin atılganlık düzeylerine ilişkin bulgular: Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($t = -10,493$; $p < .05$). Esen (2012) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulgularında araştırma bulgularımıza paralel olarak cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Aynı zamanda Güneş (2010), Şahin (2011) ve Aydın (1991) tarafından farklı örneklem grupları üzerinde yapılan bir incelemede de paralel sonuçlar elde edilmiştir. Yurt dışında Kimble, Marsh ve Kıskı (1984)

tarafından yapılan araştırma bulgularında ise atılganlık düzeyleri kadınların lehine araştırma bulgularımızla çelişmektedir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, sınıf değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 1,254$; $p > .05$). Güneş (2010)

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, bölüm değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 0,038$; $p > .05$).

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, medeni durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($t = 0,391$; $p > .05$).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, anne eğitimi değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 0,038$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında anne eğitim düzeyi değişkeni açısından, anne eğitim düzeyini okuryazar değil olarak belirten bireylerin ($ort = 3,4900$) atılganlık düzeyleri, ilköğretim ($ort = 3,6339$), lise ($ort = 3,6686$) ve üniversite ($ort = 3,9554$) düzeyinde anne eğitimine sahip bireylere göre istatistiksel anlamda anlamlı bir farklılık gözlenmektedir. Güneş (2010) tarafından yapılan araştırma bulguları ise araştırmamızla anne eğitim düzeyi değişkeni açısından çelişmektedir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, baba eğitimi değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 7,979$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında baba eğitim düzeyi değişkeni açısından baba eğitim düzeyini okuryazar değil olarak belirten bireylerin ($ort = 3,5419$) atılganlık düzeyleri ilköğretim ($ort = 3, 3,6681$), lise ($ort = 3,8640$) ve üniversite ($ort = 3,6043$) düzeyinde baba eğitim düzeyine sahip bireylere göre istatistiksel anlamda anlamlı derecede düşüktür. Güneş (2010) tarafından yapılan araştırma bulguları ise araştırmamızla baba eğitim düzeyi değişkeni açısından çelişmektedir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, ikamet durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 14,042$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında ikamet durumu değişkeni açısından ikamet durumunu büyükşehir olarak belirten bireylerin ($ort = 3,7540$) atılganlık düzeylerinin, ilçe merkezinde ($ort = 4,1200$) ikamet eden bireylere oranla daha düşük olduğu gözlenmiştir. Ayrıca il merkezinde ($ort = 3,4484$) ikamet eden bireylerin köylerde

($ort=3,6022$) ikamet eden bireylere oranla daha düşük düzeyde atılganlık düzeyine sahip oldukları gözlenmiştir. Esen (2012) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulgularında araştırma bulgularımıza paralel olarak ikamet ettiği yer değişkeni açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Akraba yanında öğrenim hayatını sürdüren öğrencilerin hayatla ilgili karar verme sürecinin daha sağlıklı olduğu, davranışlarının tutarlılığının aileden birinin yanında ya da akraba yanında daha gözlenebilir olduğu, çeşitli sorunların çözümü konusunda daha güvenilir bir ortamın olması bu farklılığı anlamlı kılmaktadır.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, spor yapma sıklığı durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F =16,137$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında spor yapma sıklığını ara sıra olarak belirten bireylerin ($ort=3,2333$) atılganlık düzeylerinin hafta içi her gün ($ort=3,9081$), haftada üç gün ($ort=3,7576$) ve sadece hafta sonları spor yapan ($ort=3,7333$) bireylere oranla daha düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, spor türü değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F =66,871$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında spor yapma türünü bireysel olarak program olmaksızın şeklinde belirten bireylerin ($ort=3,4024$) atılganlık düzeylerinin kulüp bünyesinde ($ort=4,5785$) bir arkadaş grubuyla ($ort=3,7476$) ve bir spor eğitmeni gözetiminde ($ort=3,5650$) spor yapan bireylere oranla daha düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir. Ayrıca bulgulara bakıldığında spor yapma türünü bireysel olarak program olmaksızın şeklinde belirten bireylerin ($ort=3,5481$) atılganlık düzeylerinin kulüp bünyesinde ($ort=4,5785$) bir arkadaş gurubuyla ($ort=3,7476$) ve bir spor eğitmeni gözetiminde ($ort=3,5650$) spor yapan bireylere oranla daha düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir. Birçok çalışma sporun, hareketliliğin bireyde atılganlığa etkisini göstermektedir. Ancak yapılan aktivitenin yanlış uygulanması, sıkıcı bir duruma bürünmesi, çok uzun saatler yapılan çalışmaların bireyde atılganlığı düşürdüğü de düşünülebilir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, spor yapma amacı durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F =10,678$; $p > .05$).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, spor yapma nedeni durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F =2,270$; $p > .05$).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, ilgi alanı değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 7,310$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında ilgi alanını tiyatro olarak belirten bireylerin ($ort=3,3272$) atılganlık düzeylerinin kitap-dergi ($ort=3,7285$) sinema ($ort=3,6935$) ve müzik ($ort=3,7370$) olarak belirten bireylere oranla daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmiştir.

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, bireysel ya da takım sporu yapma durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($t = 1,906$; $p > .05$).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, yaş değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 3,926$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında yaşı 27 ve üzeri ($ort=3,6034$) olan bireylerin atılganlık düzeylerinin 18-22 yaş ($ort=3,6119$) ve 23-26 yaş ($ort=3,7360$) aralığında olan öğrencilere oranla daha düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir. Esen (2012) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulgularında araştırma bulgularımıza paralel olarak yaş değişkeni açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Kimble, Marsh ve Kıskı (1984) yapılan çalışmada da yaşça küçük olan bireylerin lehine daha yüksek atılganlık düzeyi tespit edilmiştir. Bu bulgular dâhilinde farklı yaş gruplarındaki bireylerin ve öğrencilerin farklı gelişim özellikleri göstermesi normal bir durum olarak karşılanmaktadır. Güneş (2010) tarafından yapılan araştırma bulguları ise araştırmamızla yaş değişkeni açısından çelişmektedir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, gelir durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F = 7,326$; $p < .05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında gelir seviyesi asgari ücret ve altı ($ort=3,5333$) olan bireylerin atılganlık düzeylerinin 1000-2000 TL ($ort=3,7588$) ve 2500TL ve üzeri ($ort=3,6113$) gelire sahip olan bireylere oranla daha düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir. Güneş (2010) tarafından yapılan araştırma bulguları ise araştırmamızla gelir değişkeni açısından çelişmektedir.

SONUÇ

Sonuç olarak, elde edilen bulgular paralelinde beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin İletişim beceri düzeyi açısından incelendiğinde, yaş, anne ve baba eğitim düzeyi, ikamet edilen yer, spor türü, takım ya da bireysel spor yapma durumu, gelir durumu ve ilgi alanı değişkenleri açısından istatistiksel anlamda anlamlı düzeyde farklılaşma saptanmıştır. Diğer yandan cinsiyet, sınıf, bölüm, medeni durum, spor yapma sıklığı durumu, spor yapma amacı durumu, spor yapma nedeni durumu değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Öğrencilerin atılganlık düzeylerine ilişkin olarak yapılan incelemede ise cinsiyet, yaş, anne ve baba eğitim düzeyi, ikamet ettiği yer, spor yapma sıklığı, spor türü, gelir düzeyi ve ilgi alanı değişkenleri açısından istatistiksel anlamda anlamlı düzeyde farklılaşma saptanmıştır. Diğer taraftan, Öğrenim görülen bölüm, medeni durum, spor yapma amacı durumu, spor yapma nedeni durumu, bireysel ya da takım sporu yapma durumu değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Spor yapma değişkeninin çalışmamızda hem iletişim düzeyleri açısından hem de atılganlık düzeyleri açısından ilgili literatürde olduğu gibi anlamlı bir fark yaratmış olması, sporun birçok araştırmada atılganlık düzeylerine ve iletişim düzeyine olumlu bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

Öneriler: Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerine yönelik olarak gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri sürecinde;

- Yaş, spor deneyimi vb. sosyo demografik özellikler bakımından meydana gelebilecek farklılıklar dikkate alınmalıdır.
- Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin gerek iletişim beceri düzeylerini ve gerekse de atılganlık düzeylerini artırmak bakımından bu konularda verilecek özel eğitimlerin öğrencilere yarar sağlanabileceği düşünülmektedir.
- İletişim düzeylerinde gelişime yönelik yapılan ders içi aktivitelerde, takım ya da grup olarak tasarlanan aktivitelere zaman ayırmanın faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Üniversiteler, üniversite öğrencilerinin iletişim ve atılganlık düzeylerini artırmada etkili eğitim yaklaşımları üzerinde durmalıdır.

- Üniversite içi ve üniversite dışında yapılacak olan sosyal aktivitelerin öğrencilerin iletişim ve atılganlık düzeylerinin artırılmasında olumlu anlamda katkı sağlayacağı varsayılabilir.
- Bu konuyla alakalı olarak yapılacak diğer araştırmalarda üniversite öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri ile atılganlık düzeyleri karşılaştırmalı olarak incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Akköz Çevik, S. 2011.” Atılgnlık ve Kadın”, Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Cilt:4,Sayı:1.
- Alberti, R., Emmons, M. Atılgnlık Hakkınızı Kullanın. Çev: Katlan S. HYB Yayıncılık, Ankara. 1998.
- Alberti, R., Emmons, M. Atılgnlık Hakkınızı Kullanın. Çev: Katlan S. HYB Yayıncılık, Ankara. 2002.
- Alies, R., Kravshar, J. Mesaj Sızsınız. Çev: Önder A. Sistem Yayıncılık, İstanbul. 2000.
- Arı, R. 1989. Üniversite Öğrencilerinin Baskın Ben Durumları İle Bazı Özlük Niteliklerinin, Ben Durumlarına, Atılgnlık ve Uyum Düzeylerine Etkisi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi, Ankara.
- Aydın, B. 1991. “Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerini Açısından Atılgnlık Seviyesinin İncelenmesi”. Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Ayhan, G. 2012. Hemşirelerde Psikolojik Şiddet (Mobbing) ile Atılgnlık Düzeyi İlişkisi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Bavlı, Ö. 2009. Gelişim Çağındaki Sporcuların Atılgnlık Düzeyleri ile Yaralanma Durumu İlişkilerinin İncelenmesi. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi Cilt 23, Sayı1.
- Bayram, L. 2013. Düzenli Spor Yapmanın İslahevlerindeki Çocuk ve Gençlerin Sosyal Uyum ve İletişim Becerileri Üzerindeki Etkisi. On dokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Bulut, B. N . İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Becerilerine İlişkin Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 2004, Cilt:2(4), 443-452.
- Cüceloğlu, D. Yeniden İnsan İnsana. Remzi Kitabevi, İstanbul. 1999.
- Çevik, H. H. Halkla İlişkiler ve İletişim, Polis Akademisi Yayınları, Ankara. 2011.
- Çiftınar, B. Beden Dili. Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa. 2011.
- Demiray, U. Genel İletişim, Pegem Yayıncılık, Ankara. 2007.

- Dinçyürek, S., Çağlar, M., Birol, C. “Atılganlık ve Denetim Odağı Düzeyi: Gelecek Nesillere Etkisi”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) 39: 142-150 [2010]
- Dökmen, Ü. İletişim Çatışmaları ve Empati. Sistem Yayıncılık, Ankara. 1995.
- Dökmen, Ü. İletişim Çatışmaları ve Empati. Sistem Yayıncılık, Ankara. 2002.
- Ercan, Ç. 2010. Ergenlerin Spor Yapma Alışkanlıklarının Kişilik ve Atılganlık Özellikleri Açısından İncelenmesi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Sporda Psiko Sosyal Alanlar Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi.
- Erdoğan, İ. İletişimi Anlamak Pozitif Matbaacılık, Ankara. 2002.
- Eroğlu, F. Davranış Bilimleri. Beta Basım Yayım, İstanbul. 2004.
- Esen, A.C. 2012. Spor Yapan ve yapmayan Üniversite öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi. Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Muğla.
- Fişne, M. 2009. Fiziksel Aktivitelere Katılım Düzeyinin, Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarıları, İletişim Becerileri Ve Yaşam Tatminleri Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. Erciyes Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı, Kayseri.
- Floyd, K. İnterpersonal Communication. Me Grow Hill International Edition. 2011.
- Gacar, A. 2011. Türkiye’deki Beden Eğitimi ve Spor Öğretim Elemanlarının Karar Verme ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi.
- Gökçe, O. İletişim Bilimi İnsan İlişkilerinin Anatomisi. Siyasal Kitabevi, Ankara. 2006.
- Görür, D. 2001. Lise Öğrencilerinin İletişim Becerilerini Değerlendirmelerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Güneş, V. 2010. Spor Lisesi ve Farklı Liselerdeki Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri İle Akademik Başarılarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Elazığ.
- Gürgen, H. Örgütlerde İletişim Kalitesi. Der Yayınları, İstanbul. 1997.
- Gürüz, D., Temel A. İletişime Yeni Yaklaşımlar. Nobel Yayın, Ankara. 2005.

<http://www.pdgm.bilkent.edu.tr/atilganlik.html> (17.05.2014).

- Işık, M. İletişimden Kitle İletişimine. Mikro Yayınları, Konya. 2000.
- İlaslan, Ö. 2001 Orta Öğretim Öğrencilerinin Bazı Özlük Niteliklerinin ve Baskın Ben Durumlarının İletişim Becerileriyle İlişkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Karasar, N. Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın, Ankara. 2009.
- Kaya, A. Kişilerarası İlişkiler ve Etkili İletişim. Pegem Akademi, Ankara. 2012.
- Kılıçaslan, E. İletişim Kurma Becerileri. Kriter Yayınları, İstanbul. 2011.
- Kimble, C., E., Marsh N. B., Kıska, A. C. (1984) “*Sex, Age and Cultural Defferences in Self-Reported Assertiveness*”. Psychological Reports. 55: 419- 422.
- Korkut F. 1997. Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi. IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri. Anadolu Üniversitesi, 208-218, Eskişehir.
- Korkut, F. "Üniversite Öğrencilerinin iletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi", IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (10- 12 Eylül 1997). Bildiriler Cilt: 4. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1999, Ss.208-218.
- Korkut, F. Okul Temelli Önleyici Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Anı Yayıncılık, Ankara. 2004.
- Korkut, F. İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi: Güvenirlik ve Geçerlik Çalışmaları. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 1996, Cilt:2(7), 18-23
- Lindenfield, G. Kendine Güvenen Çocuk Yetiştirme. Çev: Tümer, G. HYB Yayıncılık, Ankara. 1997.
- McKay, M. Davis., M. Fanning, P. 2006. Çev: Gelbal, Ö., İletişim Becerileri. HYB Yayıncılık, Ankara.
- Mısırlı, İ. Genel İletişim, Detay Yayınları, Ankara. 2003.
- Mollaoğulları, H. Apltuğ, E.C. Spor Yapan ve Yapmayan Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2013 Sayı 31, Güz, 135-143.
- Özer, A.K. İletişimsizlik Becerisi. Sistem Yayıncılık, İstanbul. 2000.
- Özkan, M. İnsan İletişim ve Dil. Akademik Kitaplar, İstanbul. 2010.

- Pehlivan, B. K. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerisi Algıları Üzerine Bir Çalışma. İlköğretim-Online, 2005, 4(2), 17-23[Online].
- Phelps, S. Austin, N. Atılgan Kadın. Çev: Katlan, S. HYB Yayıncılık, Ankara. 1997.
- Sayers, F., Bingaman, C İ., Graham, R., Wheeler, M. Yöneticilikte İletişim, Rota Yayın, İstanbul. 1993.
- Saygıdeğer, A. 2004. Benlik Saygısı Düzeyleri Farklı Genel Lise Öğrencilerinin Bazı Kişisel Özelliklerine Göre İletişim Becerilerine İlişkin Algılarının İncelenmesi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Şahin, S. 2011. Üniversiteler Arası Türkiye Şampiyonasına Katılan Güreşçilerin Atılganlık Düzeylerinin Belirlenmesi ve Başarıları İle İlişkisinin Araştırılması. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Niğde.
- Tayfun, R. Etkili İletişim ve Beden Dili. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara. 2010.
- Tengilimoğlu, D. Öztürk, Y. İşletmelerde Halkla İlişkiler. Seçkin Yayıncılık, Ankara. 2004.
- Tepeköylü, Ö. 2007. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (Besyo) Öğrencilerinin İletişim Becerisi Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Manisa.
- Tutar, H., Yılmaz, M.K. Genel İletişim Kavramlar ve Modeller. Seçkin Yayıncılık, Ankara. 2005.
- Tutar, H., Yılmaz, M.K., Erdönmez, C. Genel ve Teknik İletişim. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara. 2004.
- Tutar, H., Yılmaz M.K. Genel İletişim. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara. 2003.
- Türkoğlu, N. Toplumsal İletişim. Urban Kitap, İstanbul. 2010.
- Ünal, S. 2007. Atılganlık becerileri Eğitim Programının İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerini Atılganlık Düzey ve Benlik Saygısı Üzerindeki Etkisi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Voltan, N.1980. Rathus Atılganlık Envanteri Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Türk Psikoloji Dergisi.10, 23-25.

Yalçinkaya, M., Silkü, A., Özkütük, N. “Üniversite Öğrencilerinin Spora İlgileri ve Atılganlık Becerileri” Ege Eğitim Dergisi 2002 (1), 2: 147-154.

Yatkın, A. Yatkın Ü.N. Halkla İlişkiler ve İletişim. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara. 2006.

Zıllıoğlu, M. İletişim Nedir? Cem Yayınevi, İstanbul. 2003.

EKLER

EK 1- RATHUS ATILGANLIK ENVANTERİ

Aşağıda size 30 maddelik Atılğanlık Envanteri verilmiştir. Her maddeyi dikkatlice okuyup size uygunluk derecesine göre ilgili kareye (X) işareti koyunuz.

Atılğanlık Envanteri		Hiç Uymuyor	Fazla Uymuyor	Pek Uymuyor	Biraz Uymuyor	Oldukça Uymuyor	İyi Uymuyor
1	Bence insanların çoğu benden daha atılğan ve saldırganıdır.	-3	-2	-1	1	2	3
2	Saldırganlığım yüzünden karşı cinse herhangi bir öneride bulunamıyor ya da onların önerilerini kabul edemiyorum.	-3	-2	-1	1	2	3
3	Bir lokantada isteğime göre hazırlanmamış bir yemek gelince garsona şikâyetle bulunurum.	-3	-2	-1	1	2	3
4	Başkalarının beni kırdığını fark ettiğim halde onları incitmemeye dikkat ederim.	-3	-2	-1	1	2	3
5	İstemediğim bil malı almam için ısrar edilirse 'hayır demekte zorluk çekerim.	-3	-2	-1	1	2	3
6	Benden bir şey yapmam istendiğinde nedenini öğrenmekte ısrar ederim.	-3	-2	-1	1	2	3
7	İnsanı geliştirici ve sert tartışmalara katılmak istediğim zamanlar olur.	-3	-2	-1	1	2	3
8	Senin durumundaki herkes gibi bende yükselmek için çabalarım.	-3	-2	-1	1	2	3
9	Doğrusunu isterseniz insanlar beni kullanır.	-3	-2	-1	1	2	3
10	Yeni tanıştığım insanlarla ve yabancılarla rahatlıkla konuşurum.	-3	-2	-1	1	2	3
11	Karşıt cinsten çekici birine ne söyleyeceğimi çoğu kez bilmem.	-3	-2	-1	1	2	3
12	Resmi telefon konuşmaları yapmaktan çekinirim.	-3	-2	-1	1	2	3
13	Bir işe mektup yazarak başvurmayı yüz yüze görüşmeye tercih ederim.	-3	-2	-1	1	2	3
14	Satın aldığım şeyleri geri vermekten sıkılırım.	-3	-2	-1	1	2	3
15	Beni rahatsız eden saygıdeğer bir yakınım, rahatsızlığımı ifade etmek yerine duygularımı ondan saklamayı yeğlerim	-3	-2	-1	1	2	3
16	Aptalca görünürüm korkusuyla soru sormaktan kaçırım.	-3	-2	-1	1	2	3
17	Bir tartışma sırasında kızdığım, hırslandığım belli olacak diye korkarım	-3	-2	-1	1	2	3

Atılganlık Envanteri		Hiç Uymuyor	Fazla Uymuyor	Pek Uymuyor	Biraz Uymuyor	Oldukça Uymuyor	İyi Uymuyor
18	Tanınmış ve saygı duyulan bir kimsenin yanlış bir şey söylediğini duyduğumda, dinleyenlere kendi görüşümü de duyurmaya çalışırım.	-3	-2	-1	1	2	3
19	Satıcılarla pazarlık yapmaktan kaçınırım.	-3	-2	-1	1	2	3
20	Önemli ve değerli iş yaptığımda başkalarının bunu öğrenmesinde sakınca görmem.	-3	-2	-1	1	2	3
21	Duygularımı ifade ederken açık ve samimiyimdir.	-3	-2	-1	1	2	3
22	Biri benim hakkımda yanlış ve kötü şeyler söylerse, hemen o kişiyle konuşurum	-3	-2	-1	1	2	3
23	Çoğunlukla hayır demekte güçlük çekerim.	-3	-2	-1	1	2	3
24	Duygularımı anında açığa çıkarmaktansa biriktirmeyi yeğlerim.	-3	-2	-1	1	2	3
25	Kötü bir hizmetten şikâyetçi olurum.	-3	-2	-1	1	2	3
26	Övüldüğümde bazen ne diyeceğimi bilemem.	-3	-2	-1	1	2	3
27	Tiyatro, konferans gibi topluluklarda iki kişi yüksek sesle konuşursa, onlara susmalarını ya da konuşmalarına başka yerde devam etmelerini söylerim.	-3	-2	-1	1	2	3
28	Kuyrukta öne geçen birine yaptığının yanlış olduğunu söylerim.	-3	-2	-1	1	2	3
29	Fikrimi ifade etmekte zorluk çekerim.	-3	-2	-1	1	2	3
30	Hiç bir şey söyleyemediğimiz zamanlar olur.	-3	-2	-1	1	2	3

Teşekkür ediyorum.

EK 2- İLETİŞİM BECERİLERİNİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Değerlendirmenizi **5-Her zaman, 4-Sıklıkla, 3-Bazen, 2-Nadiren, 1-Hiçbir zaman** seçeneklerinden size uygun olanına (X) işareti koyarak yapınız.

	Her zaman	Sıklıkla	Bazen	Nadiren	Hiçbir
	5	4	3	2	1
1- Sorunlarını dinlediğim insanlar benim yanımdan rahatlayarak ayrılırlar.	( )	( )	( )	( )	( )
2- Düşüncelerimi istediğim zaman anlaşılır biçimde ifade edebilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
3- Başkalarını bir kasıt aramadan dinlerim.	( )	( )	( )	( )	( )
4- Sosyal ilişkide bulunduğum insanları oldukları gibi kabul edebilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
5- insanların önemli ve değerli olduklarını düşünürüm.	( )	( )	( )	( )	( )
6- Birisiyle ilgili bir karara ulaşmadan önce onunla ilgili gözlemlerimi gözden geçiririm.	( )	( )	( )	( )	( )
7- ilişkide bulunduğum kişilerin anlatmak istediklerini dinlemek için onlara zaman ayırırım.	( )	( )	( )	( )	( )
8- insanlara karşı sıcak bir ilgi duyarım.	( )	( )	( )	( )	( )
9- insanlara gerektiğinde yardım etmekten hoşlanırım.	( )	( )	( )	( )	( )
10- Olaylara değişik açılardan bakabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
11- Düşüncelerimle yaptıklarım birbirleriyle tutarlıdır.	( )	( )	( )	( )	( )
12- ilişkilerimin daha iyiye gitmesi için bana düşenleri yapmaya özen gösteririm.	( )	( )	( )	( )	( )
13- Kendime ve başkalarına zarar vermeden içimden geldiği gibi davranabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
14- Arkadaşlarımla beraberken kendimi rahat hissederim.	( )	( )	( )	( )	( )
15- Yaşadığım olaylardaki coşkuyu her halimle başkalarına iletebilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
16- ilişkilerimin nasıl geliştiğini ve nereye gittiğini anlamak için düşünmeye zaman ayırırım.	( )	( )	( )	( )	( )
17- Karşımdakini dinlerken anlamadığım bir ayrıntı olduğunda konunun açığa kavuşması için sorular sorarım.	( )	( )	( )	( )	( )
18- Benimle özel olarak konuşmak isteyen bir arkadaşım olduğunda konuyu ayaküstü konuşmamaya özen gösteririm.	( )	( )	( )	( )	( )
19- Birisini anlamaya çalışırken sakin bir ses tonuyla konuşurum.	( )	( )	( )	( )	( )
20- ilişkilerimi zenginleştiren eğlenceli, keyifli bir yanım var.	( )	( )	( )	( )	( )
21- Birisine bir öneride bulunurken, onun öneri vermeme isteyip istemediğine dikkat ederim.	( )	( )	( )	( )	( )
22- Birini dinlerken ne karşılık vereceğimden çok onun ne demek istediğini anlamaya çalışırım.	( )	( )	( )	( )	( )
23- iletişim kurduğum insanlar tarafından anlaşıldığımı hissederim.	( )	( )	( )	( )	( )
24- Bir yakınımla sorunum olduğunda bunu onunla suçlayıcı olmayan bir dille konuşmak için girişimde bulunurum.	( )	( )	( )	( )	( )
25- Karşımdakini dinlerken sırf kendi merakımı gidermek için ona özel sorular sormaktan kaçınırım.	( )	( )	( )	( )	( )

EK 3- KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Yaş:..... Cinsiyet:..... Bölüm:.....

Sınıf:..... Medeni Durum:.....

Anne Eğitim Durumu: ..... Baba Eğitim Durumu:.....

Gelir:..... İkamet Ettiği Yer:.....

Spor Yapma Sıklığı: Haftada..... Gün, Günde ..... Saat Spor Türü

.....

Spor Yapma Amacı: Kişisel Gelişim ( ) Sağlıklı Yaşam ( ) Sosyo kültürel aktivitelere katılım ( )

Spor Branşını Seçme Nedeni: Kişisel Tercihim ( ) Aile Bireylerim ( ) Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenim ( ) Başarılı ve Ünlü Sporcular ( )

İlgi Alanı: Kitap-Dergi ( ) Sinema ( ) Tiyatro ( ) Müzik ( )

Sporu Yapma Durumu: Takım Spor ( ) Bireysel Spor ( )